

ROJA WELAT

ROJNAMEYA SIYASI Û ÇANDI YA 15 ROJI
15 GÜNLÜK POLITIK VE KÜLTÜREL GAZETE

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN!

5 MART 1978
Sayı:5 Fiyatı:5TL.

5 ADAR 1978
Hejmar5 Buha:5 TL.

KAHROLSUN
SÖMÜRGEÇİLİK!
YAŞASIN
ÖZGÜRLÜK!

Kanun adına kanun çiğneyenler ve basında sorumluluk

Bundan üç ay kadar önce Özgürlük Yolu yayınları arasında çıkan Kürtçe Gramer adlı kitaptan bir miktarı Ağrı'ya götürülen Latif Delen adlı genç, bu kitaplardan dolayı tutuklandı ve kitaplara da el konuldu. Latif Delen bu kitaplara İhsan Aksoy'a vereceğini söylemişti, bu nedenle İhsan Aksoy'un evinde arama yapıldı, birçok kitabına rastgele el konuldu ve Aksoy hakkında giyabi tutuklama kararı çıkarıldı. Latif Delen bu nedenle halen tutuklu bulunmaktadır, İhsan Aksoy ise 5 günlük bir tutuklamadan sonra itiraz üzerine serbest bırakıldı.

Bu koşturmanın yasal dayanağı nedir? Kürtçe Gramer adlı kitap İstanbul'da basılmıştır onu yayınlayan yayınevi bellidir ve kitap hakkında herhangi bir toplama kararı da yoktur. Polis, hakkında toplama kararı olmayan bir kitaba el koymuş, yargıç ise o kitaplara taşıyan kişiyi tutuklamıştır.

5680 sayılı basın kanunu, basılı eserlerle ve basın yoluyla işlenen suçlarla ilgili sorumluluğu belirlemiştir. Bu yasanın 16. maddesinin son bendi (kitaplarla ilgili sorumluluk bu bende girmektedir) şöyle diyor:

"Mevkute tarifine girmeyen basılmış eserlerle işlenen suçlarda ceza sorumluluğu suç teşkil eden eserin, müellif, muharrir, mütercim veya tersim edenine, fail belli olmadığı veya bu kimse aleyhine Türk mahkemelerinde dava açılmadığı veya kendisinin bilgi veya muvafakati dışında yayımlandığı hallerde naşire ve nâşir de belli olmazsa tabii bu da bilinmediği takdirde bilerek satana, dağıtana aittir."

Görüldüğü gibi bu olayda Latif Delen olsa olsa bir dağıtıcı sayılabilir. Dağıtıcının sorumluluğu ise, kendisinden önce sayılmış kimselerin (önce yazarın, o belli değilse veya aleyhinde Türk mahkemelerinde dava açılamıyorsa eseri yayınlayanın, o da belli değilse eseri basan matbaacının) bilinmemesine bağlıdır.

Söz konusu eserde ise yazar bellidir, ancak o Türkiye'de değilse ikinci derecede sorumlu olan yayıncı bellidir. Bu nedenle bu kitaptan dolayı ne basımcı, ne satıcı, ne de dağıtıcı sorumlu tutulamaz.

Basın Yasası Türk Ceza Kanununa gö-

re özel bir yasadır. T.C.K.'nundan sonra çıkmış ve basın yoluyla işlenen suçlarla ilgili özel hükümler getirmiş, sorumluluğu ise belirlemiştir. Basın Yasası, yazarın belli olduğu durumlarda yayıncının sorumluluğunu bile kabul etmemektedir. Bu hükümler basın özgürlüğünü güvence altına almak için konmuştur. Eğer öyle olmasaydı, içinde suç teşkil eden yazılar olduğu varsayılan bir kitaptan, dergi veya gazeteden dolayı, onu dağıtan, satan yüzlerce kitapçının, gazetecinin vs. kişinin de sorumlu tutulmaları gerekirdi.

5680 sayılı Basın Kanunu, sorumluluğu böylesine belirlemiş ve tahdit etmişken T.C.K. hükümlerine bakılarak dağıtıcı veya satıcılar sorumlu tutulamazlar.

Ağrı polisi, yine 1 Şubat'ta bir evde arama yapmış ve orada bulunan 150 kadar Roja Welat gazetesinden dolayı evde bulunan Ali Yaşar, Selahattin Yaşar ve Sebahattin Yaşar adlı kardeşleri gözaltına almış, bu üç kardeş bu nedenle mahkemeye tutuklanmıştır. Onların tutukluluk hali de devam etmektedir.

Basın Yasası bu kadar açık olduğu halde nasıl oluyor da, basın yoluyla işlenen suçlar hakkında hiç bir sorumluluğu bulunmayan kişiler tutuklanıyorlar ve aylarca hapislerde kalıyorlar?

Basın Yasası, basınla ilgili koşturmaların acilen yürütülmesini emretmektedir. Yasa, C.Savcılarının, buna ilişkin soruşturmaları bir hafta içinde tamamlamalarını zorunlu saymaktadır. Ağrı'daki olayda ise, Latif Delen üç aydan beri tutuklu bulunmaktadır ve mahkeme önüne çıkarılmamıştır.

Çünkü uzun süredir ki Ağrı'da yasalar işlemiyor. Son nakillerle Ağrı'dan alınmış olan Ağrı Valisinin yanı sıra, Emniyet müdürü, bazı polisler gibi, yasalara herkesten çok uymaları gereken bazı yargıçlar da kanun-manun dinlemiyor, ilerici, demokrat, yurtsever güçler ve kişiler üzerinde terör estiriyorlar. Bu yargıçlardan biri geçen seçimlerde MHP'nin milletvekili adayı olarak seçilmeye katılmış ve kaybetmişti. Bu sorgu yargıcı, Ağrı'da dört ay kadar önce yeralan olay-

larda, birçok ilerici kişinin ifadesini, onlara işkence eden polislerin yanında almıştı. İşkenceci polisler, bu yargıcın yanında ifadesi alınan kişilere tabanca larını göstererek onları tehdit etmekten de geri kalmamışlardı.

Yasalara göre mesleğini dürüstçe yapmaya yemin etmiş bir doktor, siyasi ya da kişisel nedenlerle hastasını öldürür, örneğin zehirlerse yaptığı işe doktorluk denebilir mi? Açık ki böyle birine katil denir. Ya aynı nedenlerle, yasaları çiğneyerek, karşısına gelen kişilerin suçsuz olduğunu bile bile onları hapse atan bir yargıca yargıç denebilir mi?

Hiç kuşkusuz yargıçlıkla MHP millitanlığı farklı şeylerdir ve Ağrı'daki mızrak artık çuvala sığar cinsten değildir.

Ağrı olayı, tek başına bir örnek de değildir. Diyarbakır'da Roja Welat satmaktan dolayı dört genç, dört aydan beri tutuklu bulunmaktadır. Yine gazetemizin 4. sayısından 3000 adete, Diyarbakır'a gittiğinin ertesi günü polisçe el konuldu ve bazı kişiler gözaltına alındılar. Polisin, hakkında toplama kararı bulunmayan basılı eserlere el koymaya, bu eserler hakkında toplama kararları araştırıp onları günlerce bekletmeye hakkı yoktur. Böyle bir tutum, basın özgürlüğünü ortadan kaldırır ve zaten öyle olmaktadır. Böyle bir uygulamayla polis, dilediği kitabı, gazete, dergi vs.yi toplayarak onun dağıtımını engelleyebilir ki bu Anayasa'ya ve basın yasasına aykırıdır. Bu, açık bir polis devleti uygulamasıdır ve zaten Türkiye'de bu uygulama hiç bir dönemde son bulmadı.

Kaldı ki bir basılı eser hakkında dava yetkisi, o eserin basıldığı yer mahkemesine aittir. Ülkedeki yüzlerce ve binlerce mahkemeden her birinin bir basılı eser hakkında kendini yetkili sayması mümkün değildir. Bazen bir eser hakkında üç beş mahkemenin birden toplama kararı verdiği görülmektedir ki, bu yasaya aykırı düşen bir durumdur.

Öte yandan bu tür uygulamalar şunu da gösteriyor Türkiye'de basına ve düşünce özgürlüğüne karşı çağdışı baskılar, ilkel uygulamalar hâlâ yürürlüktedir. Ki-

taptan, gazeteden korkmak ancak ilkel, barbar kafaların işidir. Böyle insanlar çağdaş değildirler, onlar, ortaçağ engizasyon papazlarının kafasını taşımaktadırlar.

Kürtçe Gramer'e gösterilen tepki ise, daha da ilkel bir bilim düşmanlığıdır. Bu uygulama Kürt halkına karşı aralıksız olarak yürütülmüş olan ırkçı-şoven baskıların yeni bir örneğidir. Ortadoğu'daki 20 milyonluk Kürt halkını ve onun Türkiye sınırları içindeki 10 milyonluk bölümünü inkardan gelen sömürgeci mantığı Kürt dilinin gramerine bile tahammül edememektedir. Bu, Kürt halkına karşı duyulan kinin ve korkunun da bir örneğidir. Ama bütün bu korku ve telaş boşunadır. İnsanları tutuklamakla, hapse atmakla zulmü sürdürebileceklerini sananlar aldanyorlar. Onlar Vietnam ve Filistin halklarının mücadelesini gözönüne alsınlar. Vietnam'da binlerce insan dev Amerikan savaş makinasına karşı direnerek, binlercesi tabutluklarda yılarca dayanarak zulmü yendiler ve özgürlüğe eriştiler. Kürt halkı da, emekçi Türk halkı da bu zulme pabuç bırakmayacaktır. Zulüm ancak mücadelemizi pekiştirir, onu hızlandırır. Uyanan halk yığınlarını sopanın gücüyle susturmak ve sindirmek kimsenin haddi değildir.

Cumhuriyet Halk Partisi, ülkedeki tüm ilerici güçler gibi, Kürt halkının ilerici ve demokrat güçlerinin de desteğini alarak hükümet kurmayı başardı. Bu desteğin nedeni faşist MC iktidarına son vermek ve bazı demokratik adımların atılmasını sağlamaktır. CHP bu alanda kitlelere bir hayli vaatlerde bulundu. Şimdi verilen sözleri tutmalı, düşünce özgürlüğü üzerindeki baskılara son vermeli ve asgari demokrat adımlar atmalıdır. Bu yapılmadığı, aksine aynen MC iktidarı gibi demokratik ve yurtsever güçlere üstünde baskılar sürdürüldüğü takdirde CHP de demokratik güçleri karşısında bulacak, bu ise en gerici ve faşist güçlere yarayacak ve CHP'nin kendisi de bundan zarar görecektir.

Ağrı'da işkence ve baskı politikası tüm gücüyle varlığını sürdürüyor

MC iktidarının bitmesine rağmen faşist uygulamalar Ağrı'da tüm gücüyle sürüyor.

Ağrı Et ve Balık Kombinasında MC iktidarının yöneticilerinden Suat Yıldırım, işçilerin her türlü hak talebine karşı çıkmış, servis yetersizliğini ileri süren işçilerden Gıda-İş işyeri temsilcisi Neşet POLAT ve arkadaşlarından kombina işçilerinden Bekir SANCAR, Mehmet SEVİM'e hakaret etmiştir. İşçilerin bunu kınaması üzerine derhal işyeri komisyonu toplanarak adı geçenler disiplin-sizlik gerekçesiyle işlerinden atılmış ve iş bununla da kalmayarak emniyete intikal ettirilmiştir. Emniyet 1. Şubê şefi Başkomiser

Orhan Seyfi Gezici ve 1. Şubeden Polis Fecri Sezgin, Fevzi Şahin ve A. Güzel Polat tarafından Neşet Polat'a en ağır biçimde işkence uygulanmıştır. Ağrı milletvekili ve CHP genel yönetim kurulu üyesi Rıza Polat'ın yeğeni olan Gıda-İş işyeri temsilcisi Neşet Polat Ankara'da durunu büromuza aksettirerek, rapor isteminin savcılık tarafından kaale alınmadığını söylemiş ve işkence uygulamalarını anlatmıştır. İlerici, yurtsever devrimcilerin MC'nin yıkılmasına rağmen Ağrı'da bu uygulamaların son bulmaması olayının halk tarafından nefretle ve tepkiyle karşılandığını ileri sürmüş ve olayı protesto etmişlerdir...

PEŞİYA GELAN RONAHİ YE

21'ê Sibâtê roja têkoşina diji kolonyalizmê ye di navbera mil-
letan da. Ev qasi 60 sal heye ku gelên bîndest diji kolonyalizmê şe-
rên dijwar kîrîn. Pîraniya milletan ji nîrê kolonyalizmê xilasbûn,
dewletên neteweyî çêkîrîn. Sistema kolonyalizmê helşî. Lê disa ji
li dinyayê hun gel hene ku bendê koletiyê hin ne şikandîne û şerê
wan bo rîzgariyê dewam dike.

Seferên kolonyalîstan di sedsalên 15 da destpê kir. Ticarên
Ewropê dixwestin rêyêke kurt kifşîkirin ber bi Hindistanê û Çîn. Ma-
lên wan welatan -hevêşim, buharat û hvd- lî welatên Ewropê gelek
bî qîmet bûn. Ew, alîki da ber bi başur çûn, li dora Efriqê geriyân,
aliyê din da ji ber bi rojava. Amelkan hat kifşîkirin. Ewana li her
derê dest bî talanê kîrîn; zêr û zivên wan welatan û her texlit heyî-
yên wan kîşandin welatên xwe, tevî xort û keçan. Ew kîrîn kole û
lî sukan firotn. Kuştin, helşandin û ala xwe li welatên Esiyê, Ef-
riqê û Amelkane danin, ew xîstî bî nîrê xwe.

Bî vi awayî welatên Ewropê -wek Portekiz, Spanî, İngîlîz û
Holand- gelek dewlemend bûn. Bî dû wan yê nûh -wek Fransîz,
Eleman, İtalyan- ajotîn. Lî Ewropê sinet û çand gelek pêşda çû,
dewra endüstriyê vebû. Êdî ew hewcedarê zêtir madeyên xav û zê-
tir mişterî bûn. Bona destxîstîna koloniyân ketî tevgerê mezîn,
ne tenê bî gelên welatên dûr, bî hev û du ra ji şer kîrîn. Dinê di nav
xwe da parva kîrîn, împaratoriye kolonyalîst saz kîrîn.

Welatên kolonî xirawbûn, helşîn, gelê wan bî kole. Kolonyalî-
stan, heyîyên wan ên sererdîn û bînerdîn kîşandin welatê xwe, ew
talan kîrîn, bî zorê şuxulandîn. Ji wan erzan gîrtî û bî buhayî fîro-
tîne wan. Êrîşî ser çanda wan, zman û diroka wan ji kîrîn. Xebîtin
ku hemû qîmetên wan, yê geli û mîrovî ji halê rakîn, tekoşina wan
bîtemîrîn û wan hîni koletiyê bîkîrîn. Bî vi awayî, welatên kolonî
ne tenê bî aliye ekonomî, bî aliye çandi ji paşda man.

Welatên kolonyalîst bî teknik, bî çek ji gelên bîndest gelek
pêşda bûn. Bona ve yekê, ewana sîrtûdanên wan bî hêsani pelxan-
dîn.

Di çar-yekê paşîn ya sedsala 19. kapitalîzm gîştê dema em-
peryalîzmê. Emperyalîstan, bo ku parvakîrîna dinyê di nav xwe da
temam kîrîbûn, cardîn ketîne hev, da ku pariyên mezîn bî dest xwe
xîrîn. Xasîna ewên ku par gîrtîne da dereng mabûn. Ewana, çer-
guren har xwe davêjî ser bereteki, usa bî nuh va dest bî parvakîrî-
na dinyê kîrîn. Şerê Yekemî yê Mezîn destpê kir.

Emperyalîstan di vi şerî da dinya di xwinê da hiştî, hev û du
ji gelek westandîn. Emperyalîzm, dewra kapitalîzmê ya paşîn e, an-
go payîza wê ye. Mamosteyan gotîye û dirokê ji îspat kînye ku bî
dû emperyalîzmê sazûmanek nuh, ya karkeran, ya aşîti, wekhevî û
pêşvaçûnê -sosyalîzm tê. Di nav Şerê Yekemî ya Mezîn da lî Ūri-
siyê şoreşa karker û gundiyan destpê kir, sazûmana kewn û zorba-
zî hat helşandin û sosyalîzm saz bû. Bî vê şoreşê, gelên ku di bî
nîrê emperyalîzmê Ūrîsî bûn gîştî azadiya xwe û bî dîlxweşî
hevra yekîti danin, Yekîtiya Sovyetan pêkanî. Lî welatê Sovyetî-
yê êdî zulm û zordestî, kedxwarî nema, tevî dirokê bû.

Bî şoreşa Oktobra Mezîn rewşa dinyayê gelek guhuri. Wela-
tên kolonî êdî lî hember emperyalîzmê û kolonyalizmê tenê ne bûn.
Êdî arîkarek wan î mezîn hebû. Şerê wan diji kolonyalizmê pêt û
bînd bû, gelek gelan nîrê kolonyalizmê şikandî û dujmanî jî erdê
xwe derxistî.

Pîştî Şerê Duwemî yê Mezîn, emperyalîstan derbek dîn xwa-
rîn. Welatên sosyalîst zêde bûn û sosyalîzm bî sistemê dinyayê.
Şerê welatên kolonî ji her pêşda çû. Sistema kolonyalizmê helşî,
welatên Esiyê, Efriqê û Amelkana Latin bî dû hev gîştî azadiya
xwe, dewletên rîzgar serrast kîrîn.

Lê herçiqas sistema kolonyalizmê xiraw bû û emperyalîstan
leşkerên xwe ji koloniyân kîşandin ji, ewana, bona ajotîna ked-
xwarîyê rê û olaxên dîn dîtin. Gelên paşdamayî naxtacê wan bûn.
Emperyalîstan bî bend û qeydên ekonomî ew bî xwe ragîrdan,
ango "kolonyalizma nuh" xuya kir.

Dîgel wê, nuha lî hun ciyan kolonyalizma kewn ji lî ser piyan
e. Lî Efriqa Başur da qasi deh milyon reşîk di bî nîrê du milyon
sisîk da re. Lî Zîmbabwe'yê ji rewşa reşîkan usa ye. Erda gelê Fi-
listîn hatiye leyandin û şerê wan dewam dike.

Kurdîstana me jî, ev bî sedan sale ku di bî nîrê koledariyê
da ye. Kurdîstan bî destê emperyalîstan û zordestî dîn bûye çar-
kerî. Her yekî kerîk xwe ra kînye kolonî. Ewana heyîyên Kurdîs-
tanê yê sererdîn û bînerdîn talan kîrîn û hin jî dîkan. Ewana Kurdîs-
tanê şunda hiştî, serhildanên gelê Kurd bo rîzgariyê bî xwinê-
tî û hovîtiyê pelixandî. Aliyê çandi jî, ewana gelê Kurd tandane
nav nezaniyê.

Lê ew rewşa han, êdî nukare bî vi awayî dewam bike. Gelê
Kurd jî, hemû gelên dîn ji ku hin di bî nîrê kolonyalizmê da ne,
wan bendan û qeydan wê bîşkênî û bîghîjî azadiya xwe.

Kes nukare meşa dirokê bîde saknandî. Pêşîya gelan ronahî
ye. Roja me wê helbê û jî me ra azadî, pêşveçûn, aşîti û serfirazî
bine...

HALKLARIN ÖNÜ AYDINLIKTIR

21 Şubat, sömürgecilğe karşı uluslararası mücadele günüdür. Son 60 yıl
içinde sömürge halklar sömürgecilere karşı zorlu savaşlar verdiler. Birçok ulus
sömürgeci boyunduruğunu kırarak özgürlüğe kavuştu, ulusal devletler kurdu.
Dünya sömürgecilik sistemi çöktü. Yine de dünyada henüz kölelik zincirlerini
kıramamış halklar var ve onların kurtuluş mücadeleleri devam ediyor.

Sömürgecilik seferleri 15. yüzyılda başladı. Avrupalı tüccarlar Hindis-
tan'a ve Çin'e giden kısa bir yol arıyorlardı. Bu ülkelerin malları -ipek, ba-
harat vs- Avrupa ülkelerinde çok para ediyordu. Onlar, bir yandan güneye
doğru gittiler, Afrika'yı dolaştılar, diğer yandan da batıya doğru. Amerika
keşfedildi. Onlar her yerde talana giriştiler; o ülkelerin altın ve gümüşünü, tür-
lü zenginliklerini kendi ülkelerine taşıdılar, kızlar ve oğlanlarla birlikte. Onları
köleleştirip pazarlarda sattılar. Öldürdüler, yakıp yıktılar ve bayraklarını Asya,
Afrika, Amerika ülkelerine diktiler, onları boyunduruğa vurdular.

Böylece Portekiz, İspanya, İngiltere, Hollanda gibi Avrupa ülkeleri çok
zengin oldular. Onların ardından yenileri -Fransızlar, Almanlar, İtalyanlar- yü-
rüdü. Avrupa'da sanat ve kültür hızla ilerledi, endüstri dönemi başladı. Onlar
artık daha çok hammaddeye ve daha çok müşteriye muhtaçtılar. Sömürgeci
kapmak için büyük bir mücadeleye giriştiler ve yalnız bu uzak ülkelerin halkla-
rıyla değil, birbirleriyle de savaştilar. Dünyayı aralarında bölüştiler, sömürge
împaratorlukları kurdular.

Sömürgeci alt-üst oldu, yıkıldı, halkları köleleştirildi. Sömürgeci, on-
ların yerüstü ve yeraltı servetlerini ülkelere taşıdılar, onları talan ettiler, zor-
la çalıştırdılar. Onlardan ucuza alıp onlara pahalıya sattılar. Onların kültürüne,
diline, tarihine de saldırdılar; tüm insani ve ulusal değerlerini yoketmeye, mü-
cadelelerini söndürmeye ve onları köleliğe alıştırmaya çalıştılar. Böylece sö-
mürgeci yalnız ekonomik bakımdan değil, kültürel bakımdan da geri kaldılar.

Sömürgeci ülkeler teknik ve silah bakımından ezilen halklardan çok üs-
tündüler. Bu nedenle onların başkaldırılarına kolaylıkla ezdiler.

19. yüzyılın son çeyreğinde kapitalizm emperyalist aşamaya ulaştı. Em-
peryalistler, dünyanın paylaşılmasını kendi aralarında tamamladıkları için, bir
kez daha birbirlerine düştiler, büyük lokmayı birbirlerinden kapmaya çalıştılar.
Özellikle de bu bölüşmede geç kalanlar... Onlar, nasıl aç kurtlar bir leşe
saldırırsa öylesine dünyayı yeniden paylaşmak için atıldılar. Birinci Büyük Sa-
vaş patlak verdi.

Emperyalistler bu savaşta dünyayı kana boğdular, birbirlerini de bir
hayli yıpratmışlar. Emperyalizm, kapitalizmin son aşaması, diğer bir deyişle
sonbahardır. Ustalar söylemiş ve tarih de ispat etmiştir ki emperyalizmin ar-
dından yeni bir düzen, işçilerin, barış, eşitlik ve gelişmenin düzeni sosyalizm
gelir. Birinci Büyük Savaşta Rusya'da işçi ve köylülerin devrimi baş gösterdi,
eski ve zorba düzen yıkıldı, yerine sosyalizm kuruldu. Bu devrimle birlikte o
güne kadar Rus emperyalizminin boyunduruğu altında olan halklar da özgür-
lüğe kavuştular ve gönül rızasıyla bir birlik, Sovyetler Birliği'ni oluşturdular.
Sovyet ülkesinde artık zulüm ve zorbalık, sömürü son buldu, tarihe karıştı.

Büyük Ekim devrimiyle dünyanın durumu da değişti. Sömürge ülkeler
emperyalizmin ve sömürgeciliğin karşısında artık yalnız değillerdi. Onların
şimdi büyük bir dostu vardı... Onların sömürgecilğe karşı savaşları güçlendi ve
yükseldi. Birçok halk sömürgecilik zincirlerini kırı, düşmanı ülkesinden çı-
kardı.

İkinci Büyük Savaş emperyalistlere yeni bir darbe indirdi. Sosyalist ülke-
lerin sayısı arttı ve dünya sosyalist sistemi doğdu. Sömürge ülkelerin mücade-
lesi de gelişti. Sömürgecilik sistemi çöktü, Asya, Afrika ve Latin Amerika halk-
ları birbirlerinin peşi sıra özgürlüğe kavuştular, bağımsız devletler kurdular.

Ancak, her ne kadar sömürgecilik sistemi çöktü ve emperyalistler asker-
lerini sömürgeci devletlerden çektiyseler de, onlar, sömürüyü sürdürmek için yeni yol
ve yöntemler buldular. Gerikalmış halklar onlara muhtaçtılar. Emperyalistler
onları türlü ekonomik bağlarla kendilerine bağladılar, ortaya "yeni sömürge-
cilik" çıktı.

Bunun yanı sıra, şimdi de dünyanın bazı yerlerinde eski tip sömürgecilik
hâlâ ayakta. Güney Afrika'da on milyon kadar zenci iki milyon beyazın
boyunduruğu altındadır. Zîmbabwe halkının durumu da öyle. Filistin halkının
toprağı işgal edilmiştir ve bu halkın savaşı devam ediyor.

Bizim ülkemiz Kürdistan ise yüzlerce yıldır ki boyunduruk altındadır.
Kürdistan, emperyalistlerin ve diğer zorbalardan eliyle dört parçaya ayrılmıştır.
Her bir parçası sömürgeleştirilmiştir. Onlar, Kürdistan'ın yerüstü ve yeraltı ser-
vetlerini talan ettiler ve hâlâ da ediyorlar. Onlar, Kürdistan'ı geri braktılar,
Kürt halkının direnmelerini kanla, vahşetle ezdiler. Kültür bakımından da Kürt
halkını bilgisizliğin içine ittiler.

Ancak bu durum böyle devam edemez. Kürt halkı da, sömürgeci boyun-
duruk altında olan diğer halklar da bu bağları, zincirleri koparacaklar ve öz-
gürlüklerine kavuşacaklardır.

Hiç kimse tarihin akışını durduramaz. Halkların önü aydınlıktır. Tüm
ezilen halklar için de güneş doğacak ve onlara özgürlük, gelişme, barış ve mut-
luluk getirecektir.

Faşistlerden Bingöl olaylarının hesabı sorulacaktır

Bingöl'deki faşist ve gerici güçler, yerel seçimlerin ardından harekete geçtiler ve kanlı olaylar çıkardılar.

MHP burada, belediye seçimlerini AP, MSP ve bazı gerici aşiret reislerinin desteğiyle, mükerrer oy kullanarak, faşist milislerin terörüne başvurarak ve CHP'nin "halim-selim" adamlarının korkup sandık başına gitmemelerinden yararlanarak kazandı. Aslında MHP'nin Bingöl'de ciddi bir kitle tabanı yoktur ve olmayacaktır da.

Seçimlerin hemen ardından, daha önce MHP'nin militanı olarak çeşitli yerlerde bulunmuş, saldırılarda görev almış belediye başkanı Hikmet Tekin, belediyeyi faşistleştirmek için harekete geçti. İşe 30 kadar kendi taraftarını alırken 24 işçini de işine son verdi. Genel-İş şube yöneticileriyle de anlaşarak ilerici işçileri temsilcilik görevinden uzaklaştırmaya ve çıkışlarını vermeye başladı. Bunun üzerine işçiler imza toplayarak genel merkeze başvurdular. Sendika bölgeye bir yetkili gönderdi, şube yöneticilerinin durumu açığa çıktı ve onlara el çektiler yeni bir yönetim kurulu atandı.

Buna karşılık, Belediye Başkanı ile, eski Genel-İş şube başkanı Cevdet Ertuğrul, MİSK'i kurmak için Elazığ'a gidip görüşmeler yaptılar, MİSK yetkilileri ve 10-15 kişilik silahlı bir faşist grubuyla Bingöl'e döndüler. 16 Ocak'ta işçiler toplantıya çağırıldı. Toplantı

salonu daha önce, Elazığ'dan getirilenlerin yanısıra, Eğitim Enstitüsündeki 30-40 kadar faşist besleme ve yeni işe alınan taraftarlarca işgal edilmişti. Yeni yönetim kurulu üyeleriyle bir kısım ilerici işçiler silah zoruyla, dövülerek salondan dışarı atıldılar. Hikmet Çetin: "Biz burada MİSK'i kuracağız, Genel-İş diye bir sendika tanımıyorum. MİSK'e üye olmayı kesinlikle burada barındırmıyacağım," biçiminde konuşarak işçileri zorla Genel-İş'ten ayrılarak MİSK'e kaydolmağa zorladı.

Ancak birçok yürekli, namuslu işçi bu zorlamaya karşı çıktılar ve toplantıyı terkederek dağıldılar. Daha sonra dışarı çıkan Hikmet Çetin ve öteki faşist beslemeler, amaçlarına ulaşamayınca boy gösterisi yapıp halka sataştılar, kitlelerin üstüne ateş açtılar. Daha önce çıkışı verilmiş olan Sami Feroğlu ağır olmak üzere birçok kişi yaralandı. Halk faşistlere karşı büyük tepki gösterdi, Hikmet Çetin linç edilmekten zor kurtuldu.

Sabık Bingöl Valisi ve emniyet görevlileri ise, daha önceden uyarıldıkları halde hiçbir tedbir almadılar, olaylara seyirci kaldılar. Olay akşamı ise, saldırgan faşist beslemelerin yerine 9 ilerici gözaltına alındılar, ağır işkence ve hakaretlerden sonra ertesi gün mahkemeye verildiler.

17 Ocak günü akşamı ise, 30-40 kişilik bir faşist besleme grubu, adliyedeki arkadaşlarına yemek götür-

ren TUM-DER üyesi İdris Ekinci'nin yolunu keserek kahepe vurup öldürdüler.

MHP'li belediye başkanı katillerin olay yerinden kaçmalarını sağlamak için elektrikleri kestirdi. Daha sonra katil M.Emin Bayram, Belediye'de yapılan aramada Hikmet Tekin'in odasında yakalandı. Belediye'de çok miktarda silah olduğu bilindiği ve Valiye ve emniyet müdürüne durum anlatıldığı halde herhangi bir arama yaptırılmadı. Bu olaylarda sabık Vali'nin ve emniyet müdürü'nün saldırganları korudukları, görevlerini bile yapmadıkları bir kez daha açıkça görüldü.

Bingöl Halkı ve çevre illerden gelenlerce İdris Ekinci için büyük bir tören düzenlendi ve faşistlerin cinayet ve saldırıları protesto edildi. Boynundan kurşunla ağır yaralanan Sami Feroğlu isehalen Ankara'da tedavi görmektedir.

Faşistler, bu saldırılarla umdukları hedefe ulaşamadılar. Bingöl halkı onlara ve gerici destekçilerine karşı saflarını sıklaştırdı, onları tecrit etti. Faşist beslemelerin ordaki başı, olaylardan bu yana kent içinde dolaşamaz duruma düşmüştür, evden-işe çevresinde 20 kişilik bir muhafız grubuyla gidip gelmektedir.

Faşistlerin Bingöl'de taban tutmak için yıllardan beri sürdürdükleri ve yerel yöneticilerce korunan, desteklenen bu saldırılar boşa çıkarılacaktır. Onların hevesleri kursaklarında kalacaktır. Bu cinayetlerin hesabı onlardan sorulacaktır.

Kapalı dernekler açılmalı, dernekler üzerindeki baskıya son verilmelidir

MC dernekler üstündeki baskıyı görmemiş düzeylere vardırdı ve dernek kurma özgürlüğünü pratikte hiçe indirdi. İlerici ve demokratik derneklerin birçoğunun tüzüğü, sudan bahanelerle gerçeğe çevrildi, ya da aradan aylar, yıllar geçtiği halde, bu konudaki işlem yapıp derneklere gönderilmedi. Bu nedenle de bu dernekler yasa uyarınca kongrelerini yapıp yeniden yöneticilerini seçme ve çalışmalarını geliştirme olanağı bulamadılar.

Bundan da öte MC valileri, sudan bahanelerle ya da neden göstermeden birçok derneği kapattılar, çalışmadan alıkoydular. Hâlâ da onların kapattığı birçok dernek, ya da dernek şubesi kapalı bulunmaktadır. *Ağrı Halk Kültür Derne-*

ği 5 aydan fazla bir süre geçtiği halde hâlâ kapalıdır. Oysa valilerin dernek faaliyetlerini durdurma yetkisi (aslında dernek kapatma diye bir yetkileri yoktur) üç ayı aşamaz. Derneklerin açılması için yapılan başvuruya karşılık vali ve emniyet müdürü, yasalara çiğneyerek tehditle cevap vermişlerdir. *Van Halkla İlişkiler Derneği* de, kongresini yaptıktan birkaç gün sonra sabık vali Ahmet Tosun tarafından 4 Ocak'ta faaliyetten alıkonulmuştu ve halen kapalı bulunmaktadır. *Hakkari Halkla İlişkiler Derneği*, *Siirt TUM-DER Şubesi* de MC valilerince kapatılanlar arasındadır.

Bu dernekler ve kapalı olan diğer demokratik örgütler biran önce açılmalı ve derneklerle, dernek üyeleri üzerindeki teröre, baskılara son verilmelidir.

TİS Ceylanpınar Şubesi Kongresi

TİS (Toprak-Su, Tarım İşçileri Sendikası)'nın Ceylanpınar şubesi kongresi 5 Şubat günü yapıldı. Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliğinde çalışan binlerce işçinin katıldığı kongrede divan başkanlığını TİS Genel Başkanı Mahmut Gündüzbey yaptı. Birara, hükümet komiseri olarak kongreyi izleyen bucağın müdürü hiç bir neden yokken kongreyi tatil etmek istedi; ancak divan, erteleme için bir neden bulunmadığını belirterek kongre çalışmalarını sürdürdü. Bucak müdürünün bu tavrı, bazı gazetelere, "TİS Ceylanpınar kongresi, toplantının başlangıcında kavga çıkması üzerine yapılamadı" biçiminde yanlış bir haber olarak yansdı.

Kongreye çağrılı bulunan Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana ve arkadaşlarının salona girişi ayakta alkışlarla karşılandı. Mehdi Zana'nın yaptığı konuşma sık sık "Halklara Özgürlük", "Biji Azadi" sloganlarıyla kesildi. Yapılan seçimlerde yönetime, yeniden Gazi Daş ve arkadaşlarının oluşturduğu liste, oylamaya katılan tüm üyelerin oylarını alarak seçildi.

Uzun yıllardan beri işveren ve tüm gerici güçlerin türlü oyunlarına karşı direnen devrimci sendikaların ileri örneklerini veren Ceylanpınar işçilerinin vardığı bilinç ve örgütlenme düzeyi bu kongre sırasında bir kez daha görüldü.

Ecevit'e çekilen tel

Yurt dışındaki Kürdistan Öğrencileri Cemiyeti (AKSA)'nın İsveç Şubesi, bir süre önce, yeni Başbakan Ecevit'e aşağıdaki teli gönderdi:

Sayın Bülent Ecevit,
Başbakan - ANKARA

Devrimci Kürt ve Türk basını ve özellikle Roje Welat ile Rızgari yayın organları üzerinde uygulanmakta olan baskıları protesto eder; T.C. Anayasa'sının 22. ve 23. maddeleriyle, uluslararası anlaşmalara saygılı olmanızı dileriz.

Cihanbeyli'ler Yardımlaşma ve

Kültür Derneği'nin

1. Olağan Kongresi yapıldı

Cihanbeyli Yardımlaşma ve Kültür Derneği'nin 1. Olağan Kongresi, 4 Şubat günü dernek binasında yapıldı.

Kongreye bir rapor sunan geçici yönetim kurulu üyesi Reşat Behçet, Demokratik kitle örgütlerinin işlevine değindi. CYKD'nin kitlelerin devrimci demokratik taleplerini iyi kavradığını, bundan sonra da kendisine düşeni başarıyla yapacağını söyledi.

Yapılan seçimler sonucunda yönetim kurulu üyeliklerine Reşat Behçet, Mustafa Gezen, Hasan Tuzcu, Tevfik Öven, Necip Sürer; denetleme kuruluna da Muhlis Çift, Mustafa Göktepe, Bekir Korkmaz seçildiler.

ERGANI'DE DHKD KURULDU

5 Şubat'ta Ergani'de, ilerici aydın ve emekçileri biraraya getiren Ergani Devrimci Halk Kültür Derneği kuruldu. Geçici yönetim kurulu Mustafa Can (Başkan), Adil Papatya (yazman), İsmail Tektas (sayman), Nazım Cennat ve Halit Kaplan'dan oluşuyor.

Derneğin açılış konuşmasını yapan Mustafa Can, toplumların gelişim tarihinden ve Dünya'da ve Türkiye'de devrimci ve demokratik hareketin genel durumundan sözetti. Adil Papatya, yaptığı

konuşmada derneğin kuruluş amacını anlattı, faşizme, emperyalizme, sömürgeciliğe ve feodal gericiliğe karşı olduklarını, bu ilkeler doğrultusunda diğer devrimci ve demokratik örgütlerle dayanışma ve güçbirliği içinde olacaklarını söyledi.

Açılış toplantısında diğer demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri de söz alarak Ergani DHKD'nin kuruluşundan memnurluk duyduklarını belirttiler ve ona başarılar dilediler.

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 11. kuruluş yıldönümü 13 Şubat'ta İstanbul Spor ve sergi sarayında kutlandı. Toplantıya çok sayıda yerli ve yabancı kuruluş temsilcileri de katıldılar.

DİSK'in kuruluş yıldönümü şöleni, Genel Başkan Abdullah Baştürk'ün açış konuşmasıyla başladı. Binlerce kişinin katıldığı toplantıda Baştürk'ün konuşması coşkuyla alkışlandı. Baştürk konuşmasında, MC'nin düşmesi ve CHP'nin hükümet kurmasıyla faşizm tehdidinin ortadan kalkmadığını, bundan böyle de faşist güçlere gelişme olanağı verilmemesi ve onların geriletilmesi için

DİSK 11 YAŞINDA

tüm demokratik güçlerin dayanışma ve güçbirliği içinde mücadele etmeleri gerektiğini, DİSK'in bu konuda üstüne düşeni yapacağını belirtti.

DİSK, kuruluşundan bu yana geçen 11 yıl içinde devrimci sendikal mücadelenin iyi örneklerini vererek giderek güçlendi, saflarında yıldan yıla artan önemli bir işçi kitlesini birleştirdi. 15-16 Haziran direnişi, DGM'ne karşı girişilen Eylül

Direnişi ve burjuvazinin elli yılı aşkın bir süre devam eden yasaklama dönemi aşılarak başarılan güçlü 1 Mayıs gösterileri DİSK'in mücadelesinde unutulmamacak ve Türkiye işçi sınıfı bakımından onur verici olaylardır.

DİSK'e bağlı Maden-İş sendikasının yürüttüğü, 40 bin kadar maden işçisini ilgilendiren MESS direnişi de işçi sınıfının mücadelesi bakımından önemli bir

olaydır. Bu direniş kanlı MC iktidarı döneminde, oldukça güç koşullarda sürdürüldü. Onbinlerce maden işçisi aileleriyle birlikte fedakarca bir dayanmanın örneklerini verirken yurt içindeki ve dışındaki işçiler, devrimci ve demokratik güçler de maden işçileriyle örnek bir dayanışma gösterdiler. Gerçi bu direniş sonunda sendikanın tüm talepleri işverenlere kabul ettirilemedi, örneğin Eylül direnişinde işten çıkarılan işçilerin işlerine dönmeleri sağlanamadı, ama işveren, sendikanın ücret artışı ve kıdem tazminatlarıyla ilgili taleplerini kabul etmek zorunda kaldı.

DİSK Türkiye'de sendikal mücadelenin iyi örneklerini vermiş olmasına karşılık hatalar da yaptı. Örneğin, yakın bir dönemde, sendikanın kitle tabanındaki işçilerin çok değişik siyasi eğilimlerini göz önüne almadan onun belli bir fraksiyonun kuyruğunda gösterilmesi bunlardan biriydi. Bu durum elbette bir kısım yöneticilerin hatasıydı. Bu yanlış politika bir güç abartmasından kaynaklanıyordu ve bu yöneticilerin DİSK yönetiminde tasfiyesiyle sonuçlandı.

Diğer yandan DİSK, devrimci sendikal mücadelenin gerektirdiği bazı görevleri henüz yeterli biçimde yapamamaktadır. Bunların başında işçilerin eğitimi gelmektedir. İşçilerin, mümkün olduğu kadar çok sayıda, işçi sınıfının ideolojik ve politik doğrultusunda iyi biçimde eğitilmeleri gerekir. Devrimci mücadelenin ileri boyutlar kazanması, ideolojinin maddi bir güce dönüşmesi buna bağlıdır. DİSK'in bunu başaracak olanakları da vardır. Ama örneğin DİSK-KENT gibi fantastik projelerle uğraşırken eğitim konusunda yapılanlar sınırlı ve azdır.

Yine işçilerin, özellikle enternasyonalist eğitimi, işçi sınıfı mücadelesinin sağlıklı bir yolda yürümesi için büyük önem taşıyor. Şimdiye kadar, DİSK'in burjuvaziye karşı giriştiği önemli eylemlere rağmen bu konuda da yaptıkları azdır. Zaman zaman ise, eski genel başkan dahil, birçok yönetici, bu alanda burjuvaziye tavizler verdiler. DİSK, başta Türk ve Kürt işçileri olmak üzere çeşitli halkların işçilerini kapsamaktadır. Sendikanın üye yapısında, yönetiminde, mücadelesinde Türk ve Kürt işçilerinin ortak çabası, payı görmezlikten gelinemez. Bu nedenle, Türkiye işçi sınıfından söz ederken "Türk işçi sınıfı" terimini kullananlar, işçilerin ağzını değil, burjuvazinin ağzını kullanmış olurlar...

Sosyalistlerin DİSK içindeki çalışması ise, yönetime bir iki adam sızdırmak veya şu ya da bu sendikanın yönetimini kamplocu yöntemlerle ele geçirmek biçiminde değil, tabanda işçi kitlesi arasında ciddi, sabırlı, fedakarca çalışma yürütmekle mümkündür.

Geçen dönemde "Yaşasın DİSK" sloganının dillerine pelesenk yapan, bunu başlıca politik şiarları biçimine dönüştürmüş olan ve DİSK'in başarılarıyla birlikte hatalarını da alkışlayan kimseler ise, yönetim değişikliğinden sonra susmuşlar, bu sloganı da bir yana atmışlardır. Bu çevreler, diğer yandan DİSK'e yönelik yanlış politikalarını, kendi güçlerini abartma yöntemlerini de terketmiş değiller. Bunun bir uygulaması DİSK'in sözkonusu kuruluş yıldönümünde görüldü, MADEN-İŞ'ten sağlanan davetiyelerle salona gelen bir gençlik grubu, bu toplantıda da aynı sloganı tavrını sürdürdü. Ama bütün bu gürlü patırtı somut durumla çelişiyordu. Nitekim İ. Bilin'in mesajı DİSK Genel Yönetim Kurulu tarafından geri çevrildi.

Bu duruma düşenler kendi politikalarını gözden geçirmeli, hatalarını düzeltme yollarını aramalıdır.

DEMOKRASİ, ÖZGÜRLÜK SAVAŞINDA

- ROJA WELAT -

Arkadaşlar,

Halkımızın dili, kültürü ve tüm varlığı üzerinde uzun yıllardan beri en ağır baskılar uygulanıyor. Köyde, şehirde, okulda, askerde ve işde bu baskı ve horlanmayı üzerinde hissetmemiş bir tek ferdimiz yoktur. Ama diğer yandan halkımız, içinde yaşadığı insanlık şartlarına ve esarete artık eskiden olduğu gibi boyun eğmiyor, ulusal demokratik hakları için mücadele veriyor. Üçüncü sayıyı çıkan ROJA WELAT bu mücadelenin ürünüdür.

ROJA WELAT, Türkiyede çıkan büyük çapta ilk Kürtçe gazetedir. ROJA WELAT tüm emekçi halkımızın ve emekçilerin safındaki aydınların demokrasi ve özgürlük savaşına ışık tutan bir gazetedir. İşçilerin, köylülerin sömürücülere karşı birliğini, halkların kardeşliğini savunan bir gazetedir. Bu sebepten gerici ve ırkçı güçlerin gözüne diken gibi batıyor.

Gazetemiz ROJA WELAT ilk defa faşist baskıların en yoğun olduğu MC iktidarının son günlerinde, Eylül ayında yayınlandı. MC partileri, polisi jandarması ve komandoları ile gazetemize karşı saldırıya geçti. Sorumlu müdüründen matbaa işçilerine, satanlardan okuyanlara kadar tutuldu. MC iktidarının estirdiği bu terörün kanuni bir yanı da yoktu. Çünkü Türkiyede hiçbir kanun Kürt dilinde yayın yapılmasını yasaklamıyor. MC'nin ırkçı yöneticileri ve onların uşağı Ankara valisi: "Hangi dilde yayın yaparsanız yayın, yalnız Kürt dilinde yapamazsınız" diyordu. Kürt halkının varlığını inkarı ve halkları birbirine düşman etmevi resmi politika haline getiren ırkçı faşist yönetimlerden başka bir davranış beklenemez.

Bütün kanunsuz engellemelere ve saldırılara rağmen ROJA WELAT çıkmaya devam etti. Polis Ankara matbaalarını talan ederken, ROJA WELAT İstanbulda baskıya veriliyor, İstanbulda toplanmak üzere aranırken, Kürdistan şehirlerinde okunuyordu. Bir gecede bütün büyük şehirlerin duvarları ROJA WELAT ilanlarıyla donanıyor, Kürt devrimcileri karınca gibi her tarafa dağılarak gazetemizi kitleye ulaştırıyordu. Halkımızın devrimcileri faşist zorbalığa örgütlü çalışmayla nasıl kafa tutulacağını eşsiz bir örnekle gösterdiler.

Hepimiz biliyoruz ki, büyük sermayedarlar işçilerin köylülerin birliğini, halkların kardeşliğini savunan, sömürüye karşı çıkan gazeteleri yasatmamak için her çareye başvururlar. Patron uşağı gazeteler büyük sermayenin ilanlarıyla yasıyor. Gazetemizi yasatmak görevi biz emekçilere düşüyor. ROJA WELAT'ı kitlelere daha büyük çapta ulaştıralım ve her türlü desteği sağlayalım.

Tüm ilerici - Demokrat kişi ve kuruluşları ROJA WELAT'a yapılan baskıları kınamaya, ROJA WELAT'la dayanışma ve bağış yapmaya çağırıyoruz.

Bağış Hesap No. : 10717 777 - ROJA WELAT - BfG.
6900 Heidelberg

KAHROLSUN İRKÇİ- FAŞİST- SÖMÜRGEÇİ İKTİDARLAR.

YAŞASIN KÜRT HALKININ ULUSAL DEMOKRATİK HAKLARI İÇİN MÜCADELESİ.

BIJİ AZADİ, BİMRİ KOLEDARI. (Yaşasın özgürlük, kahrolsun sömürgecilik.)

Şubat 1978

Fırat İşçi Dayanışma Derneği-

Nürnberg

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI

TÖB-DER 3. Olağan Genel Kurulu'nun aldığı kararların taşıdığı önem geçen hergün dahiyi anlaşıyor. Bu Genel Kurul'da alınan çeşitli kararlar arasında, "Eğitimin Demokratikleştirilmesi" ve bu amaçla bir "Demokratik Eğitim Kurultayı"nın toplanması konulu kararlar ileri olduğu kadar tarihsel bir dönemi de noktalamaktadır. TÖB-DER yönetiminin işbaşına geldiği günden beri, bu kararların hayata geçirilmesi doğrultusunda sürdürdüğü yoğun çabalar ürünlerini vermeğe başladı.

Daha önceleri 22 Ağustos 1977'de toplanacağı duyurulmuş bulunan Demokratik Eğitim Kurultayı; herkesin, "MC'yi nasıl yıkabiliriz?" sorusuyla başbaşa bulunduğu bir döneme rastladığından kamuoyunda gerekli yankıları uyandıramayacağı gerekçesiyle 4 Şubat 1978'e ertelenmişti. Bu kadar önemli bir girişimin kamuoyuna mal olması için gereklikoşulların aranması, bu koşulların sağlanabileceği zaman yapılması haklı bir gerekçedir. 4 Şubat 1978'de toplanacak olan bu kurultayın anlamını ve kendisinden beklenenleri ele almakta yarar görüyoruz.

Eğitim demokratikleştirilmesine ilişkin karar, demokratik öğretmen hareketinin verdiği boyutları kavramada önemli bir göstergedir. TÖB-DER, 70 yıl gibi uzunca bir geçmişte bulunan ve her adımda kendisini yenileyerek gelişen öğretmen örgütülüğünün günümüzde ulaştığı aşamayı simgelemektedir. TÖS döneminin temel şiarı "Devrim İçin Eğitim"dir. Nitekim bu slogana uygun olarak toplanan eğitim kurultayına da "Devrimci Eğitim Şurası" adı verilmiştir. 1968'lerde devrimci kesimde hüküm süren keşmekeşliklerden öğretmenlerin de etkilenmiş olmaları, eğitim alanında yanlış hedefler göstermeleri doğal karşılanabilir. Günümüzde bile bu denli yanlışlarda ısrar edenler az değil. Gerek 1. ve 2. DEŞ'in bildirgelerinde gerekse bazı siyasi eğilimlerin eğitime ilişkin görüşlerinde dile getirilen istemlerin tümüne yakın bir bölümünün demokrat nitelikte oluşu da gösterilebilecek somut hedefin "eğitimin demokratikleşmesi" olduğunu kanıtlamaya yeter. Kişinin üretken ve yaratıcı yanlarını geliştirecek yerde törpüleyen, ezilen ve sömürülen emekçi kitlelerin eğitim ve öğretim olanaklarını son derece kısan, üretici güçlerin gelişmesine olanak vermeyen; Kürt ulusunun ve diğer sayıca küçük halkların dillerini ve kültürlerini serbestçe geliştirmelerine izin vermeyen, bir eğitim düzeninin yürürlükte bulunduğu Türkiye'de gösterilmesi gereken hedef elbetteki eğitimin demokratikleştirilmesi olmalıdır.

4 Şubat'ta toplanacak olan Demokratik Eğitim Kurultayı'nın önünde büyük görevler duruyor. Bunların başında, mevcut eğitim sisteminin yapısını ve uygulamalarını Türkiye ve Dünya kamuoyuna teşhir etmek; çeşitli yönlerden yaklaşım sağlayarak olumsuzlukların temelindeki nedenleri ortaya koymak görevi yer alıyor. Eğitimin, toplumsal yapı içindeki yerini ve egemen güçlerin ona yüklediği görevleri bilince çıkararak, ırkçı-şoven ve asimilasyoncu politikanın dayandığı temelleri ve yöneldiği hedefleri açıklığa kavuşturmakta son derece büyük yararlar vardır. Böylesine bir çaba çarpık ve temelsiz eğitim görüşlerinin etkisizleştirilmesinde, burjuvazinin yarattığı şartlanmaların kırılmasında etkili olacak, sağlıklı bir eğitim görüşünün oluşturulmasına büyük katkılar yapacaktır.

İkincisi de, eğitimin demokratikleştirilmesinden neyin anlaşılması gerektiği açıklık kazanacak, eğitim emekçilerinin, tüm ilerici ve yurtsever güçlerin önünde duran görevler daha da belirginleşecek, izlenmesi gereken yöntemler daha bir netleşecektir. Bu ikinci görevin yerine getirilebilmesi için, birinci görevin yerine getirilmesi gerekir. Yani eğitimin yapısı ve işlevleri açıklık kazanmadıkça, izlenecek politika ve eğitimin demokratlaştırılması konularında tutarlı bir görüş oluşturmak mümkün değildir. Demokratik Eğitim Kurultayı'ndan beklenen bu iki görevin birarada gerçekleştirilmesi olmalıdır.

Eğitimin demokratikleştirilmesinin iki yönü vardır: Kişinin ve üretici güçlerin gelişmesine olanak tanımak; ezilen ulusun ve sayıca küçük halkların dilleri ve kültürleri üzerindeki asimilasyonist baskının kalkmasını sağlayarak bu dil ve kültürlerin özgürce gelişmelerine ortam hazırlamak.

Türk eğitim sistemi, demokratik özden yoksundur. Kişinin üretken ve yaratıcı yanlarını geliştirmeye engeldir. Ezberci, kısır ve yoz okur-yazar yetiştiren çağdışı bir aygıt durumundadır. Türk eğitim sisteminin biçimlenmesinde, toplumun kendi öz dinamiklerinden çok dış güçlerin yani emperyalizmin etkileri daha büyük olmaktadır. Türkiye gibi ülkelerin ağır sanayilerini kurmaları geciktirildiği, tüketimi pompalayan montaj sanayii yaygınlaştırılmaya çalışıldığı için, dışa bağımlılık her alanda varlığını koruyagelmıştır. Böyle olunca, toplumun üretken yanının gelişmesinden çok tüketici yanları bilinçli bir şekilde artırılmaya çalışılmıştır. Burjuvazinin kalifiye eleman isteği sınırlı kalmış, tutarsız planlama politikası sonucu istihdam güçlükleri çekilmekte, dış ülkelere ucuz işgücü ve beyin göçü alabildiğine hız kazanmakta, işsizlerin sayısı üç milyona yaklaşmış bulunmaktadır. Nüfusun hızlı artışı ile ekonominin talepleri arasında uyum sağlanmadığından, daha doğrusu ekonomik gelişme yavaş bir seyir izlediğinden, emekçi sınıf ve tabakalar geçen hergün daha da yoksullaşmaktadır.

Bu temeller üzerinde biçimlenen eğitim politikası kişinin ve üretici güçlerin gelişmesinde en büyük engellerden biri olarak karşımıza çıkar. Eğitimin daha önce belirtilen nitelikleri bir yana, okullaşma oranının düşük olması, yeterli araç-gereçten yoksun bulunması, öğretim programlarının ırkçı-şoven ve asimilasyoncu yanlarının gittikçe koyulaştırılması, eğitim emekçileri üzerindeki baskı ve zulmün derinleştirilmesi ve benzeri etkenler bir eğitim çıkması ile karşı karşıya kalındığının en açık göstergeleridir. Bütün alanlarda olduğu gibi eğitim alanındaki olumsuzlukların da ağır yükünü emekçi halkımız omuzlamaktadır. Okuyamayan o, gelişmeleri izleyemeyen o, bilimin ışığından mahrum bırakılan o, sınıfsal bilinç alması engellenen yine odur. Tüm emekçi sınıf ve tabakaların eğitim olanaklarından yararlanmasını sağlayarak üretici güçlerin geliştirilmesine çalışmak her yurtseverin başlıca görevi olmalıdır. Eğitimin demokratikleştirilmesine çalışmak, bu uğurda en etkili mücadeleyi vermek görevi TÖB-DER'e olduğu kadar tüm demokratlara ve devrimcilere düşer.

Eğitimin demokratikleştirilmesinde ikinci ve bizim için en önemli görev de, eğitimde egemen olan ırkçı-şoven ve asimilasyoncu uygulamaların ortadan kaldırılması, Kürt dili ve kültürü üzerindeki asimilasyonist uygulamaların bertaraf edilmesi olmalıdır. Kürt ulusunun ve sayıca küçük diğer halkların dilleri ve kültürleri üzerindeki baskıların kaldırılmasını hedeflemeyen bir eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesi eksiktir kavranılmamıştır, şoven doğrultudan kurtulmamış demektir. Türkiye koşullarında, demokratik eğitim mücadelesi belirtilen öğeleri içermek zorundadır.

Soruna bir bütün olarak bakıldığında kişinin ve üretici güçlerin gelişebilmesi için Kürt dili ve kültürü üzerindeki insanlık dışı, anti-demokratik baskı ve uygulamaların kaldırılması zorunludur. Uluslar ve etnik gruplar kendi ana dillerinde eğitim yapmadıkça, kendi folklorlarını serbestçe geliştirmedikçe üretici güçler nasıl gelişecek, kişinin özgürce gelişimi nasıl sağlanacaktır?

Kürt ulusunun ve diğer sayıca küçük halkların dilleri ve kültürleri üzerinde sürdürülmekte olan, insanlığa ve uluslararası antlaşmalara ters düşen uygulamalar yalnızca burjuvazinin ve gericiilerin işine yarar; emekçi halkın bunda hiç bir çıkarı yoktur, olamaz da. Egemen ulusun burjuvazisi kendi pazarında tek

bir dilin konuşulmasını karar altına almakla üretim ve tüketim mekanizmasını kontrol etmeyi, kendi çıkarlarını korumayı amaçlamaktadır. Bu ise hem ezen ulus hem de ezilen ulus emekçilerinin çıkarlarına terstir.

Gerçek bu olduğu halde bazı emekçi kesimlerin ve emekçilerden yana aydınların bu konuda açık bir politika izlememeleri, şoven davranışları gözlenebilmektedir. Kimileri durumu kavramadıkları için, kimileri de işin farkında oldukları halde burjuvazinin ve gerici güçlerin şimşeklerini üstlerine çekeceklerinden korktukları için burjuvazinin yararına davranmayı yeğlemekte, bu ırkçı-şoven ve asimilasyoncu uygulamalara karşı çıkmamaktadırlar. Türk burjuvazisi, Kürt halkının ve diğer sayıca küçük halkların dillerini ve kültürlerini "milli birliğin korunması" amacıyla yasakladığını savunuyor; bu doğrultuda sürdürmekte olduğu propagandalarla bazı emekçi kitleleri ve aydınları şartlandırmaya çalışıyor. Bu alanda başarılı olduğunu söylemek zorundayız. Ancak, değişen ve gelişen dünyada bu yalan ve safataları daha uzun sürmeyecektir; dünyanın diğer köşelerinde yenildiği gibi Türkiye'de de elbette yenilecektir. Devrimci ve demokratik güçlerin daha şimdiden attığı adımlar, şoven şartlanmaların kısa sürede kırılacağına göstermekte Kürt halkının ulusal ve demokratik hakları üzerindeki baskı ve zulmün uzun ömürlü olamayacağını göstermektedir.

TÖB-DER 3. Olağan Genel Kurulunun aldığı "Eğitimin Demokratikleştirilmesi" kararı, tarihsel bir değer taşıdığı gibi, demokratik öğretmen hareketinin gelişmesi yönünden de bir dönemeçi vurgulamaktadır. Tarihsel değeri; işçi sınıfı adına yola çıkan, hatta işçi sınıfını yalnız kendilerinin temsil ettikleri iddiasında olan bazı siyasi partilerin göremedikleri ya da görmemezlikten geldikleri gerçeği dile getirmiş olmasındadır. Türkiye koşullarında demokratikleşmenin, buna bağlı olarak eğitimin demokratikleştirilmesinin ikili yanını bazı sol parti ve eğilimlerden önce bir demokratik kitle ve meslek örgütü olan TÖB-DER'in görmüş olması oldukça ileri ve sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan diğer demokratik güçlerin, özellikle de bazı siyasi görüşlerin kendi tavırlarını yeniden gözden geçirmelerini de gerektirecek nitelikte bir karardır.

Bu karar bir dönemeçi de noktıyor. TÖS'den beri süregelen, günümüzde bile ardıllarının bulunduğu "Devrim İçin Eğitim" yanlısını geride bıraktığı için de ayrı bir önem taşımaktadır. Bu karar şöyledir:

"TÖB-DER, eğitimin emperyalist, feodal, ırkçı-şoven ve diğer her türlü gerici, baskıcı etkiden kurtararak; biçimde ulusal, özde emekçi halktan yana bir niteliğe kavuşturulması için mücadele eder.

Dilin ve kültürün, üretim güçlerinin, özellikle de kişinin gelişmesindeki önemli payı gözönüne alınarak; bu konuda temel insan ve hak ve özgürlüklerine aykırı bir biçimde dil ve kültür üstüne konan engellerin kaldırılması, emekçi halkın ilerici kültürünün gelişmesi için her türlü kolaylığın ve olanağın sağlanmasını zorunlu görür ve bu konuda demokratik bir kitle örgütü olarak kendine düşen görevleri yapar."

Eğitimin demokratikleşmesi için TÖB-DER büyük ve çetin bir mücadele veriyor, tüm etkinliklerinde ırkçı-şoven ve asimilasyoncu eğitim düzeninin ortadan kaldırılarak eğitim demokratikleştirilmesini, "biçimde ulusal, özde emekçi halktan yana" bir eğitim düzeninin kurulmasını öneriyor.

Bugün Kürt halkının dil ve kültürünü asimilasyon yoluyla yok etmeyi planlayıp yürüten Türk burjuvazisi, kültür birikiminin ilerici özünü işlemiyor, Türk ve Kürt emekçilerine egemen sınıfların gerici kültürünü ve toplumsal değerlerini dayatıyor. Esasen başka türlü davranmasını beklemek de mümkün değildir. Sömürgeci burjuvazi, zulüm ve sömürü düzenini sürdürebilmek için eğitimi başlıca araçlardan biri olarak kullanmakta, kitleleri bu düzenin yararlı ve en iyi olduğu doğrultusunda şartlandırmayı amaçlamaktadır. Emekçi halktan yana ve onun dünya görüşü ile yönlendirilen bir eğitim sisteminde asimilasyondan söz etmek elbette mümkün değildir. Sosyalist ülkelerde, özellikle Sovyetler Birliği'nde her ulus ve etnik gruplar kendi ana dillerinde eğitim yapmakta, kendi kültürlerini özgürce geliştirmektedirler. Öte yandan, her sosyalist ülkede izlenen eğitim sisteminde egemen olan görüş işçi sınıfının dünya görüşüdür. Başka bir

deyişle, ulusallık biçimsel bir durumdur; tümünde işçi sınıfının dünya görüşünün egemen olması eğitimin ve diğer etkinliklerin yönlendirilmesinde bu dünya görüşünün ortak bir belirleyici olarak rol oynaması sorunun özünü ortaya koymaktadır. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin 15 cumhuriyette oluşması biçimsel bir durumdur; ama tümünde de işçi sınıfının dünya görüşünün egemen olması, hayatın her alanında geçerli kılınması sorunun asıl yanını göstermektedir. Çok uluslu ülkelerde eğitimin demokratikleştirilmesi olgusunun dayandığı mücadele stratejisinin TÖB-DER'in Genel Kurul kararında belirtildiği gibi, "biçimde ulu-

sal öзде emekçi halktan yana" olması doğru olduğu kadar tarihsel değeri büyük olan bir tesbittir.

TÖB-DER, baştan beri anlatmaya çalıştığımız durumları görebilmiş, eğitimin demokratikleştirilmesi uğrunda etkili ve sistemli bir mücadeleyi verme sürecine girmiştir. İşte "Demokratik Eğitim Kurultayı" bu inancın bir girişimi olarak gerçekleşmektedir.

Bu kurultayın programına bakıldığı zaman, gerek bildirge sunucularının seçiminde, gerekse konuların tesbitinde demokratik ögenin ağır bastığı hemen göze çarpıyor. Şurası unutulmamalıdır ki, Türkiye'de, belirtilen anlamda eğitimin demokratikleştirilmesi; salt

TÖB-DER'in girişimleriyle başarıya ulaşmaz, Türkiye ölçüsünde işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıf ve tebakalar ile Kürt halkının anti-sömürgeci ve anti-feodal devrimci güçlerinin ortak mücadeleleri asıl tayin edici olacaktır. İşte TÖB-DER'in vermekte olduğu mücadele bu anlamda ileri bir adım, mücadelemize katkısı büyük bir girişim olarak değerlendirilmelidir.

Not: Bu yazı Demokratik Eğitim Kurultayından önce yazılmıştır.

DEK TARİHİ ÖNEM TAŞIYAN KARARLAR ALDI

4-11 Şubat tarihleri arasında Ankara'da toplanan Demokratik Eğitim Kurultayı (DEK) gerek eğitim açısından, gerek genel olarak devrimci ve demokratik mücadele açısından tarihi önem taşıyan kararlar aldı.

TÖB-DER tarafından düzenlenen kurultaya, öğretmen temsilcilerinin yanı sıra, çok sayıda demokratik örgüt temsilcisi, FİSE Genel Sekreteri, DİSK temsilcileri de katıldılar. Ayrıca çeşitli siyasi partiler ve demokratik kuruluş başkan ve yöneticileri, parlamenterler, Millî Eğitim Bakanlığında üst düzeyde görevli kişiler de toplantıyı konuk olarak izlediler. Siyasi Parti başkan ve temsilcileri, FİSE Genel Sekreteri ve DİSK temsilcisi birer konuşma yaptılar.

Kurultay'da çok sayıda, eğitim sorunlarını ve çözümlerini konu edinen bildiri sunuldu, paneller düzenlendi. MC iktidarının ağır baskı şartlarında hazırlık çalışmaları yürütülen ve düzenli bir şekilde başarıyla gerçekleştirilen kurultay öz olarak da önemli sorunları tartıştı ve karara bağladı. Kurultay binlerce kişi tarafından izlendi.

Bu kurultayın dikkat çeken başlıca özelliği, eğitim sorunlarının diğer toplumsal, ekonomik sorunlarla ilişkisi içinde ele alınışı oldu. Temmuz 1976'da yapılan TÖB-DER kongresinde tespit edilmiş olan demokratik eğitim ilkelerine uygun olarak sorunlar tartışıldı ve öneriler getirildi. Bugünkü eğitim sisteminin burjuva karakteri, onun, bir avuç burjuva ve büyük toprak sahibinin, egemen sınıfların çıkarına hizmet ettiği, ırkçı-şoven-asimilasyoncu karakteri vurgulandı. Demokratik eğitimin öz bakımından emekçi halktan yana (sosyalist) biçim bakımından ulusal (herkesin ana dilinde yapılan) bir eğitim sistemi olduğu belirtildi. Sorunlar bu temel ilkeler açısından tartışıldı.

Yine bu kurultayda, şoven burjuvazinin Kürt halkının dili ve kültürü üzerinde uyguladığı baskılar, asimilasyon uygulaması özellikle protesto edildi. Kürdistan'dan gelen delegelerle ülkenin çeşitli bölgelerinden gelen diğer delegeler tam bir dayanışma halinde burjuvazinin şoven politikasına, sömürgeci tutumuna karşı çıktılar ve Kürt halkı ile diğer sayıca küçük halkların kendi dillerinde eğitim haklarını savundular.

Yıllar boyu Kürt halkının varlığını inkar eden, onu eritmeye çalışan ve eğitim emekçilerini de bu amaçla kullanmak isteyen burjuvazi için bu büyük bir şamar oldu. Bir yandan işçi sınıfının, diğer yandan Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesinin vardı-

DEK'ten bir görünüş

düzey, egemen sınıfların eğitim politikalarının iflasını da birlikte getirmektedir.

DEK'in vardı-ğı çözümler, aldığı kararlar gerçek anlamda ancak demokratik bir toplumda hayata geçebilir. Eğitim emekçileri ve kurultaya katkıda bulunan diğer demokratik güçler, bu konuda başlıca hedefleri belirlemişlerdir ve bunun için mücadele edeceklerdir. Bu mücadele burjuvaziyi geriletecek ve demokratik güçler açısından yeni olanaklar sağlayacaktır.

Kurultay'da oybirliğiyle alınan sonuç bildirgesini, sayfalarımız yetmediği için bu sayıda yayınlamadık, onu gelecek sayıda yayınlamayı düşünüyoruz.

DEK, ROJA WELAT ÜZERİNDEKİ BASKILARI PROTESTO ETTİ

Devrimci Eğitim Kurultayı'nda, genel olarak ilerici, demokrat, devrimci basın, özel olarak da gazetemiz üzerindeki ağır baskılar oybirliğiyle protesto edildi. Buna ilişkin kararı aşağıda sunuyoruz. Bu karar, Kürt ve Türk emekçileri, aydınları arasında dayanış-

mayı, güveni arttıran, kıvanç verici, devrimci bir karardır:

Karar No 4:

Yıllar boyu ilerici, demokrat, devrimci basın ve kültür üzerinde uygulanan ve düşünce özgürlüğünü, kültür ve sanat alanındaki özgür gelişmeyi hiçe indiren ağır baskılar günümüzde de devam etmektedir. Son yıllarda bu baskıların daha da şiddetlendiği görüldü. Birçok yazar, yayıncı, gazete ve dergi sorumlusu, hatta bunların sahipleri, dağıtıcıları, okurları, baskı ve kovuşturmalara, saldırı ve işkencelere uğradılar. Faşist saldırganlık sonucu hayatlarını yitirenler oldu. İktidar son aylarda Türkçe-Kürtçe dillerinde yaygın hayatına atılan Roje Welat gazetesini yayından alıkoymak için Anayasayı da açık biçimde çiğnedi. Bunu başaramayınca, gazetenin fiilen basımını, dağıtımını ve okunmasını engellemek için ağır polise tedbirlere başvurdu. Bu gazeteyi dağıtan ve okuyan birçok kişi halen çeşitli illerde tutuklu bulunmaktadır.

Kurultayımız, basın ve kültür üzerinde süregelen ağır baskıların düşünce özgürlüğü ile bağdaşmadığını, bu uygulamaların gerek 1961 Anayasasına, gerek Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisine ve Helsinki Konferansı ilkeleri başta olmak üzere, diğer uluslararası sözleşmelere aykırı düştüğünü, anti-demokratik, ırkçı ve şoven bir karakter taşıdığını belirtir. Kurultayımız, tüm ilerici, demokrat basın ve bu arada Roja Welat gazetesi üzerindeki ağır baskıları protesto eder, bu duruma bir an önce son verilmesini ister.

Kurultayımız, ülkemizde düşünce özgürlüğünün tam anlamıyla gerçekleşmesinin gereği ve bir parçası olarak basın ve kültür üzerindeki her türlü engellemenin kaldırılmasını ve her türlü ırkçı-şoven uygulamaya son verilmesini ister ve bu uğurda mücadele eder.

Demokratik Eğitim Kurultayı'nda, Filistin halkı ve öğretmenleriyle, ilgili olarak da şu karar alındı:

Karar No: 6

"Ulusal kurtuluş mücadelesi veren halkların kurtuluş savaşlarının emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı zafer kazanacağına olan sarsılmaz inancımızla Filistin halkının ve öğretmenlerinin, emperyalizme ve siyonizme karşı verdiği haklı mücadelelerini TÖB-DER'in düzenlediği Demokratik Eğitim Kurultayı olarak destekleriz."

DEK delegelerinin Eğitim Enstitüleriyle ilgili protesto gösterisi

FAŞİZM DUJMINÊ HEMÛ XEBATKARAN Û HEMÛ GELAN E

HİŞYAR

Faşizm dî navbera herdu şerê dinyayê da li Evrûpê geş bû, li hin ciya jî bû iqtidar. Sazûmana faşistîya evîl li Italyê bî destê Musolini hat avakirin. Pey da li Elmanyê bî navê Adolf Hitler yek rabû, ewî serê hêzên faşist kişand û jî Musolini xirapîr xwin rijand. Faşizmê zulm û zordestî dani li ser karker û xebatkaran, li ser gelên bîndest.

Faşizm texlîtek jî sazûmana kapitalîstan, ango xwedî sermiyanan e. Sazûmana kapitalîstan li her derê û tim bî yek texlît, ango wek hev nine. Burjuvazî, li her derê, karkeran û hemû xebatkaran dixapîne, jî wan zêde distîne û kêm dide wan, heqê wan dixwe, jî wan dîmîte û li wan neheqî û tedayê dîke. Lê li hin ciyan, hin heqên demokratîk jî dide çin û tebeqeyên xebatkar. Wek heqê komel û parti daniyê, heqê kar berdaniyê (grev), heqê çapvanîyê û hwd... Lê bî rastî, ev heqên han ne bî dixweşiya burjuvazî hatine dayîn; çîne karkeran û hêzên demokrat bî xebat û têkoşîn ev standî ne.

Li hin ciyan jî çavê burjuvazî bar nake ku van heqan jî bide xebatkaran. Heke ev bikare zora xebatkaran bibe, hemû heqên demokratîk jî wan distîne û li welat sazûmanek zordestî serrast dîke. Ew bî vi awayî, hin zefîr qimeta zêde jî karkeran distîne, têkoşîna wan dipelxîne û gelê xebatkar dîke bî lepê xwe. Ev sazûmana faşist yeka han e. Ev sazûmana burjuvazîya herî paşverû, xwini û nijadperest e.

Sazûmana faşist dî dewra emperyalîzmê da xuya kir. Dî destpêka Sedsala Bistan da

emperyalîzmê edî gihîştibû bîndahiya xwe. Dinya dî nav dewletên emperyalîst da parva bîbû û edî li rûyê erdê cihê wala ne mabû. Jî bo wê dewletên emperyalîst ketibûne hev, şerê hev û du dîkîrîm, dixwestin ku jî nuh ve dinyê parva bîkîm. Emperyalîzm gihîştibû mezînahîya xwe, edî ber bî jer dîçû. Dî sala 1917'da li Ûrîsiyê ev sazûmana kewn helîşî û li ciyê wê sazûmanek nuh, sazûmana karkeran-sosyalîzmê destpê kir. Li welatên kapitalîst yê dî jî tevgera karkeran û xebatkaran dî dî rîya sosyalîzmê da pêş da dîçû. Li aliyê dî, dî welatên bîndest da gelên gurtî bo azadî û serxwebûnê dixebîtin, humber emperyalîst û kolonyalîstan şer dîkîrîm. Dî vê tenganiya mezîna da burjuvazî hewcedarê sazûmanek zordestîr bû. Da ku bikare têkoşîna xebatkaran bîpelxîne, şerê gelên bîndest bîtemmîne, jî karkerên xwe û jî gelên bîndest zêde qezenc bîstîne; zêde leşker xwedîke, bî çek bîke û sazûmana xwe bajoy. Sazûmana faşist dî rewşa han da xuya kir.

Şoresgerê mezîna Georgî Dimitrof, derheqê faşizmê da usa dîbêje:

1. Faşizm dujminê karker û hemû xebatkaran e.

2. Faşizm perezgerê sermiyan e, hefsarê wî jî dî destê burjuvazîya mezîna, burjuvazîya yekdest da ye.

3. Faşizm, êrîş bîrîna sermayê yê li ser xebatkaran u bîndestan.

4. Faşizm, şovenîzma paşverû û nijadperestîya emperyalîzmê xwinmuj e. Faşizm, dîktatorîya burjuvazîya mezîna e.

Faşizm dî şopa şovenîyê de dajoy û doza

nijadperestîyê dîke. Musolini, nijadê Italyanan bînd dîdî û dîgot "Behra Spi gola me ye". Hitler jî doza Cermenîyê dîkar, dîgot, "Jî Cermenan bîndîr nijad tune. Cermen sis in; bejn dîrej, çavşîn, porzer û jêhati ne. Heqê wane ku ew dinyayê bêxîne bî lepê xwe û gelên dîna yê "barbar" idare bîkîm... "Hitler û yê wêk wî, bî van gotînen çewt gelê Eleman jî xapandî û bî dû xwe xîstî. Wî ajot ser Cuyîyan, êrîşî ser cînarên xwe kir, Şerê Mezîna yê Duwemin derxîst. Bî milyon Cuyî dî bînda tîda û zulmê faşîstan da hatîna kuştîna. Faşîstan ew avêtîna fîrman, şewîrandîna, bî dûmanê xewîqandîna û jî laşê wan sabûn çêkîrîna.

Faşîstan, bî çavşorî û harbûyî ajotîna ser welat û gelên dîna. Dî şerê duwemin de li gelek welatan kevîr li ser kevîr ne ma. Jî çîl milyonî zêde merrî mîr, jî wê zêdetîr jî seqet bûn. Xasîma li Yekîtiya Sovyetan. Li wê bîst milyon kes mîrî; rê û pîr, bajar, gund û pavîke xîrav bûn. Elmanyê bî xwe jî bela xwe dî, şer wîndakîr, welat xîraw bû, gelê Eleman perîşan bû.

Pîştî Şerê II. yê mezîna, piştî faşizmê hat şîkandîna, sazûmana faşîst li Elmanyê, Italyê û hin welatên dîna hat helîşandîna. Gelek kesan gotîna ku faşîzm edî nîkare rabe. Lê em dîbîna ku li dîne da, li gelek ciyên dîna faşîzm disa serê xwe radîke.

Li İspanyê sazûmana faşîst heya vê nêzîkî ma. Çend salan berê, li welatek demokratîk da, li Şîlîyê bî arîkariya emperyalîstên Amêrikayî sazûmana demokratîk hat xîrawkîrîna û li ciyê wê sazûmanek faşîst serrast bû. Faşîstan li Şîlîyê zehf xwin rijandîna. Ew sazûmana faşîst hin jî dewam dîke, zulma xwe li ser karker û gundîyên Şîlîyê, li ser hêzên pêşverû û demokrat dajoy.

Dî van salên çûyî de Li Yunanîstan û Tîrkiyê jî faşîstan serê xwe bîndî kirîna. Li Yunanîstanê cuntaya faşîst heft salan hukîm kir. Li Tîrkiyê jî bî tevgera 12 Adarê, hêzên faşîst hukîm bî dest xwe xîstîna, erîşî ser hêzên pêşverû kirîna, bî hezaran kes gurtîna, li wan tîda û zulmî kirîna, gelek kes kuştîna. Hukma wan dewam nekîr, lê hin jî şerê wan û hêzên demokratîk dewam dîke.

Hin jî, li gelek welatan partîyên û çetên faşîst hene. Ew dixwazîna disa hukîm bî destxîna û humber hêzên pêşverû şer dîkîna.

Gere be zanîna kû, heyani ku li dinyê emperyalîzm, kolonyalîzm û sazûmana kapitalîstî hebe, li dinyayê zordestî, koledarî jî dîbe û faşîzm jî xuya dîke. Bona ku faşîzm novedarê dewlemendîyê û çoyê zordestan e.

Iro li welatê me jî em dîbîna ku faşîst dujminê karkeran, gundîyan û hemû bîndestan in. Ew naxwazîna ku xebatkar hîşyarbîna, yekbîna, bo mafên xwe bîxebîtin, jî bîçîrî, betalî û bêaxîyê, jî belengazî û pêrîşaniyê xîlasbîna. Ew nijadperestîyê dîkîna û bî wê pîrkesan dixapîna. Ew dujminahîya gelê Kurd û gelên dîna dîkîna. Ew naxwazîna ku gele Kurd hîşyarbe, bo mafên xwe yê mirovî û civakî bîxebîte, azad û rîzgar be.

Faşîzm dujminê hemu gelan e, hemû xebatkaran e, hemû bîndestan e. Bona vê yêkê, dîvê hemû gel, hemû xebatkar û bîndest jî dî jî faşîzmê yekbîna, bî hevra şerê wê bîkîna û piştî wê bîşkênîna.

Iro welatê Kurdan nav sê-çar dewletan da perva bûye, Kurdistan buye kolonîya wan, şunda ma ye; gelê Kurd xîzîna û nezan bûye. Faşîzm hebe û nebe jî heya ku burjuvazîya kolonyalîst li wan welatan li ser hukîm e, heya ku li van welatan sazûmanên demokratîk çê nebe û gelê Kurd jî rîzgar nebe, doza xîlasbûna gelê Kurd naqedê. Lê disa jî çawa gelê Kurd bo rîzgariya xwe humber kolonyalîzmê şer dîke, hewce ye, her usa jî humber faşîzmê jî şer bîke. Bona ku faşîzm jî sazûmana kolonyalîstan e, sazûmana burjuvazîya ya herî paşverû, xwini û nijadperest e.

Kürdistan'da bir gösteriden sonra durum...

"YEK DIKE, YÊ DÎN XIRAW DIKE"

İjar lı dora xwe binherm, çawa ji pır "şoreşger" hene. Hemu ji doza xilasbuna welat u gel dikan. Le gotna yeki bı ye dın nagire. Nav hev da belav bune u şere hev u du dikan. Gelek in, lê be yekiti û bê hez in.

Hin hene bı cameri û baqlı dıxebıtın, tevgerê pêş da dıbm, xebata wan lı ber çavan e. Hin ji hene bı laf u gefan doza şoreş dikan, lê tışteki peş da nabın, tene şuxul tevlihev dikan u ber linge cameran dıbm dırex u kevır...

Waxteki gundiyeke hebû. Yeki jir, baqlı u jêhati bû. Ji xwe ra bexçek serrastkır. Tê da sev, hunar, bayiv u fekiyen dın hebun. Wi rınd bala xwe dida bexçê xwe. Xweliya we mer dıkır, dar dadipeçan, avdınan û rojen havin u payize, gava ku feki digihştın, ew kom dıkır, dıbur lı bajer difırot; bı vi awayi idare xelke mala xwe xweş dıkır.

Çar kurê wi hebun. Wi tım ji kuren xwe ra dıgot: "Bala xwe rınd bıdine bexçe. Guh bıdın der u dorê xwe, tışten nuh hinbın, le gotna herkesi ji mekın."

Pıştı mırna wi kure wi ye mezm lı gund ma. Herseye dın, yek çu Edene, yek çu Stembole, ye dın ji çu Elmanyê ku bıxebıtın. Çend sal derbaz bun, rojeki kure mezm got:

"Ev dar edı qert bune, eze wan rakım u yen nuh dayım". Usa kır, bexçe paqışkır u ajen nuh danin. Hin salek derbaz ne bıbu ku bırayê duwemın ji Edene vejeri hat. Lı bexçe nıheri u got:

"Ev dar dereng mezm dıbm. Were em ciye wan bıkın pembu. Zêtir qezenc je distının."

Usa kırın, dar rakımın u lı ciye wan pembu ajotın. Sala dın bırayê sewemın ji Stembole vejeri. Evi got:

"Bı pembu tışt dernakeve, werın em mışışkan xwedıkın. Hêk lı bajer gelek pere dikan; eme dı demek kurt da dewlemendbın..."

Bıraye duwemın razi ne bû, le disa ji xwestına wi hat ci. Ewane zevı xıraw kırın u pine mışışkan çekırın. Hin pin nuh tamam bıbun ku bırayê çaran ji Elmanyê vejeri. Wi got:

"Em ve dere bıkm bıraxane, baştır e... Gundi ku ben-bıçın, bes e. Gelek turist ji ben u em bı milyon pere qezençkın..." Hınan got dıbe, hınan got nabe, le bıraye piçuk zora wan bı u pin xıraw kırın, lı ciye wan bıraxenek çekırın.

Pıştı ew kar ji rast ne çu. Ne turist hatın gund, ne ji gundi hını bıraye bın. Kara her çar bıran vexwarına bira bû.

Sal derbaz bun u ewana tucar qeziye xwe yek nekır. Yek dıgo bexçe, ye dın dıgo pembu; yeki dıgot mışık u ye dın dıgot tışteki dın... Ji çar seri çıl peşneyar derdıket...

Mırovên ku erde xwe u dora xwe nasnakın, lı tıştan dınhêrm u ji wan dersên baş nasnınn u tene wek meymunan zerva xelke dikan, wek wan çar bıran in. Şoreşgeri ji usa ye. Dıve merıv lı der-dore xwe bin-hêre, zanına xwe fırehke, dı tevgera xwe da ji wan feyde bıbine; le dıve welate xwe u cıvata xwe ji rınd nas bıke, zerva xelke neke.

"Birinin yaptığını öteki bozuyor..."

Bir kez çevrenize bakın, ne de çok "devrimci" var.. Tümü de ülkenin ve yurdun kurtuluşu için çalıştıklarını söylüyorlar. Ama birinin dediği diğerinkini tutmuyor. Birçok parçaya bölünmüşler ve birbirleriyle kavga ediyorlar. Çoklar, ama güçsüzler, birlik değil.

Bazıları yiğitçe ve akıllıca çalışıyorlar, mücadeleyi geliştiriyorlar; onların çabası gözler önünde. Bazıları da sivri laflarla devrimcilik davası güdüyorlar, ama birşeyi ileri götürdükleri yok; yalnızca işleri karmakarışık ediyorlar ve gelişmenin önüne bir dikan, bir taş gibi dikiliyorlar.

Bir zamanlar çalışkan, akıllı, becerikli bir köylü vardı. Bir bahçe kurdu. İçinde elma, nar, badem ve başka meyva ağaçları vardı. O, bahçesine iyi bakıyordu. Toprağını belliyor, ağaçları budu-

yor, suluyor, yaz ve sonbahar günlerinde meyvalar olgunlaşınca onları götürüp kentte satıyor, böylece ev halkının geçimini bir güzel sağlıyordu.

Dört oğlu vardı. Her zaman onlara şöyle derdi: "Bahçenize iyi bakın. Çevrenizde olan bitene kulak verin, yeni şeyler öğrenin, ama herkesin dediğini de körükörüne yapmayın."

Onun ölümünden sonra büyük kardeş köyde kaldı. Diğer üç kardeşten biri Adana'ya, diğeri İstanbul'a, üçüncüsü de Almanya'ya çalışmaya gittiler. Bir kaç yıl geçti, bir gün büyük kardeş şöyle düşündü:

"Bu ağaçlar artık kocadılar. Onları söküp yerlerine yenilerini dikeyim" Ve öyle yaptı. Bahçeyi temizleyip yeni fidanlar dikti. Bir yıl geçmeden ikinci kardeş Adana'dan döndü. Bahçeye bakıp şöyle dedi:

"Bu ağaçlar geç büyür. Gel burayı pamuk yapalım, daha çok kazanırız."

Öyle yaptılar, fidanları söküp yerine pamuk ektiler.

İkinci yıl üçüncü kardeş İstanbul'dan döndü. O da şöyle dedi:

"Pamuktan birşey çıkmaz, gelin tavuk besleyelim. Yumurtalar kentte çok prara ediyor. Kısa sürede zenginleşiriz."

İkinci kardeş razı olmadı ama, yine de onun isteği yerine geldi. Onlar, tarlayı bozup yerine tavuk kümesleri yaptılar. Daha kümesler yeni bitmişti ki dördüncü kardeş Almanya'dan döndü. Kardeşlerine dedi ki:

"Burada bir birahane kursak daha iyi. Köylüler gelip gitse yeter. Buraya bol turist de gelir ve milyonlar kazanırız..." Bazıları olur, bazıları olmaz dediler; ama sonunda küçük kardeş onlara üstün geldi; tavuk kümeslerini yıkıp yerine bir

birahane kurdular.

Sonra bu iş de iyi gitmedi. Ne köye turistler akın etti, ne de köylüler biraya alıştılar. Her dört kardeş içtikleri birayla kaldılar...

Yıllar geçti, onlar bir türlü sözbirliği edip bir işte karar kılamadılar. Biri bahçe diyordu, diğeri pamuk; biri tavuklar diyordu, diğeri bir başka şey... Dört kardan kırk türlü öneri çıkıyordu...

Topraklarını, çevrelerini tanımayan; gördüklerinden iyi dersler alamayan ve başkalarını maymun gibi taklit eden insanlar işte bu dört kardeş gibidirler. Devrimcilik işi de böyledir. İnsan, çevresinde olan-bitene bakmalı, bilgisini genişletmeli, mücadelesinde bütün bunlardan yararlanmalı; ama kendi yurdunun ve toplumunun şartlarını da iyi tanımalı, başkalarını körükörüne taklit etmemeli.

DÜRMÜŞ BÛ DÜRMAMİŞ

Waliye Enqere ye çuyi, Dürmüş Yalçın, gelek nav û deng da bû. le em bêjn bı kırınek rınd an bı marıfetek baş, na. Ewi gelek tavgırêdanê demoqrat yên xortan û melliiman da girtın. Wı lı ser ROJA WELAT zordestiyên ne diti kır.

Durmüş Efendi çend caran dı telewizyonê da xuya kır, derheqa kırınen xwe da xeberda. Bı dengeki zıraw û jar, wek dengê zarokan. Dıxwest bı egidi û mêrxwasi xeberda. Lê ji dest ne dıhat. Ew xulamê iqtidara çuyi bû u wek hemû xulamın, pozbılandiya wi ji sıst û bê bıngelh bû. Xurtiya xulamın wek ronahiya hivê bê xeml e, hıva ku ronahiya xwe ji rojê dên digre...

Mırovê ku ava zemzemê qılêr kır, bı vi awayi xwe bı nav û deng kır; da ku navê wi ji bira kesi neçe...

Dürmüş Efendi ji du Waliyê Enqerê bû, lê iro nine. Durmuş bû dürmamış... Tê bira kê ku Durmuş ki bû u ki ye? Gelo wi ji Enqerê ra eserek baş hıştıye? Na. Wi pırtûkek, stranek, helbestek, kıfşek an zaninek nuh hıştıye? Na. Lê disa ji dıbe ku Dürmüş Efendi car-caran bê bira xelkê..

Heke rojeki diroka tevgera melliiman hat nıvisandın, dı wê dirokê da navê wi ji wê derbazbe. Ewê bê gotın ku waliyek zorbaz hebû, bı navê Dürmüş Yalçın - xulamê iqtidara paşveru- du caran tevgerêdana melliiman TÖB-DER da girtın.

Gava diroka çandi ya gelê Kurd u diroka tevgera wi ya geli u demoqrat hat nıvisandın, dı benda ROJA WELAT da dıbe ku disa navê Durmuş Efendi u kırın u zorkeriyên wi bê gotın. Wek wi mırovı ku ava zemzemê qılêr kır...

Çiroka Pir Sultan u ya Xızır Paşa bı sedısalan hat gotın u nuha şunda ji wê bê gotın. Yek bı cameriya xwe, ye dın bı xırawi u xulamıya xwe. Hın mırov hene ferman dı dest wan da ye, lê xulamın; hın ji hene bı qeyd u zincir hatıne grêdan, lê azad in... Mırovên piçuk tım cilê Xızır Paşa lı xwe dikan. Lê ew paşati tê u dıçe, dınya ji kesi ra nanine. Dıvê mırov lı vê dınyayê tıştên çê u naveki baş bıhêle...

DURMUŞ OLDU DURMAMIŞ

Sabık Ankara Valisi Durmuş Yalçın oldukça isim yapmıştı. İyi işlerle ve iyi becerilerle değil elbet. O, gençlerin ve öğretmenlerin demokratik örgütlerini birçok kez kapattı. O, ROJA WELAT üzerinde görülmemiş baskılar yürüttü.

Durmuş Efendi birkaç kez televizyonda görüldü, yaptıkları hakkında konuştu. İnce, hastalıklı bir sesle, çocuk sesi gibi... O, yiğitçe, kahramanca konuşmaya çalışıyordu. Ama beceremiyordu. O, sabık iktidarın kapıkuluydu ve tüm kullar gibi, onun böbürlenmesi de gevşek ve temelsizdi. Kapıküiünün yiğitliği ay ışığı gibi cansızdır, ışığını güneşten alan ayınki gibi...

Zemzem suyunu kirleten adam böylece ün yaptı, öyle ki artık kimse onun adını aklından çıkarmasın...

Durmuş Efendi dün Ankara valisiydi, bugün artık değil. Durmuş oldu Durmamış... Kimin aklına gelir ki Durmuş kimdi ve kimdir? O, Ankara'ya iyi bir eser mi bıraktı? Hayır. O, bir kitap, bir türkü, bir şiir, bir keşif, bir bilgi mi bıraktı? Hayır. Ama yine de Durmuş Efendinin adı zaman zaman akla gelebilir.

Bir gün, öğretmen hareketinin tarihi yazılınca, bu tarihte onun adı geçecek. Durmuş Yalçın adında, gerici iktidarın kapıkulu, bir vali vardı, öğretmenlerin örgütü TÖB-DER'i iki kez kapattı denecek.

Kürt halkının kültür tarihi, bu halkın ulusal demokratik mücadelesinin tarihi birgün yazıldığı zaman, ROJA WELAT'la ilgili bölümde Durmuş Efendi'nin adı ve onun marifetleri söylenecek. Zemzem suyunu kirleten adam gibi...

Pir Sultan'la Hızır Paşa'nın öyküsü yüzyıllardan beri söylenegeldi ve bundan böyle de söylenecek. Biri yiğitliğiyle, diğeri kötülüğü ve uşaklığıyla. Kimi insanlar var ki buyruk sahibidirler, ama uşaklılar; kimileri de var ki zincirlerle bağılırlar, ama özgürdürler... Küçük insanlar hep Hızır Paşa libasını giymeye özenirler. Ama pašalık gelip geçer, kimse bu dünyaya kazık çakamaz. İnsan göçüp giderken bu dünyada iyi şeyler ve iyi bir ad bırakmalı...

ÇIROK

SÊ HEVAL

Lı bajereki se heval hebun. Her se ji betal bun. Rojeki ew hatine cem hev, gotin "lı bajare me kar û emel tune. Ev bi vi awayi biçe, emê ji birçinan bimirin. Dibên lı bajaren dın kar û emel zef e. Werin, em bibin dest-birakê hev, bı birati rekevin, biçin ji xwe ra karaki bigerin". Demeki defikirin, piştre xeberên xwe dıkin yek. We şeve her yek ji xwe ra nan û qatix hazir dıkin û roja dın, sibê da zû derdıkevin rê.

Yek ji wan usa got:

"Hevalno, niha pêvetir em wek birayên hev in. Emê bibin destbirakê hev. Ji qal û qirê me hetani bigihije nan xwarina me, emê bı birati tevgerin. Ji bo hev bêbexti û mixeneti fikir nekın."

Herduyê dın ji serê xwe hejandin û gotin:

"Belê bira, divê usa be."

Demeki rê va çun. Raste mègeki hatin. Dı nav da kaniyek dikele, ava wê zelal... Ji ber ku westiya bün, lı ser kaniyê rünistın ku him bihna xwe bigrin him ji zikê xwe terkın.

Hevalê wan Miheme nan û qatixê xwe ji tûrê xwe ani der û dani ber hevalên xwe. Nanê xwe xwarın, ji kaniya zelal ava xwe vexwarın û cıxarên xwe kışandin. Pişti ku bihna xwe girtın, rabûn piya û disa bı rêketin.

Gelek waxt derbas bu, westiyan û disa kaniyek raste wan hat. Ji hevalan yeki dın nan û qatixê xwe ji turê xwe derxist, da ber xwe û hevalê xwe yê dın, lê ne da Miheme.

Meheme nihêri ku niyeta wan tune ku nin bıdne wi. Ji wan ra got:

"Geli birano! We nan û qatixê min xwar. İja hün çıma nahêlin ku ez ji yê we bıxwım? Ma ez ji ne hevalê we û destbirakê we me?"

Kır nekır ku herdu hevalên xwe razi nekır. Meheme, xwe û xwe fikiri û usa got: Ez êdı nıkırım bı vana ra herim. Vana şırheram in û bêbextın. Ewê min birçi bihêlin û sosretek binin serê min." Vegeri wan û usa got:

"Hevalno, ez ji we ra gelek spas dıkım. Biratiya me hetani niha dewam kır. Lê niha pêvetir ezê vegerim."

Ê dın jê ra gotin:

"Ser çavan, riya te vekiri be!"

Meheme ji wan qetıya û vegeriya ber bı mal. Dana êvarê bû. Pır ne bori, dinya tari bû. Meheme nihêri ku hin riya wi dirêj e, ew nıkare bigihije mal. Got: "Ezê lı van doran stareki xwe ra bıbinim, şeva xwe derbas kım û sibê de zû disa derkevım rê." Lı der û dora xwe nihêri û lı jori şikefteki dit. Çû şikefte, lı nav wê çavê xwe gerand û dit ku lı binê katiyê şikefte qulek heyê. Derket wê qulé, xwe xiste nav û vezeliya. Demek şunda, bı gurinek bilind û xofdayi hışyar bû. Nihêriku sê şêr dı deri şikefte da dikevne hundır. Ji tirsan leriziya, lê çı bıke, ji ciyê xwe ne liviya.

Şêr ku ketin hundır, yeki ji wan got:

Brano, bihna beni adem tê..."

Yê dın gotin:

"Lo bira, beni adem ku da dıkare bê vıra?"

Brayê wan cardın got ku bihna beni adem tê, lê yê dın pê bawer ne kırin, gotın ku ji şikefte bihnek usa nayê.

Meheme ji tırsa xwe bihna xwe ne digirt, dı we qulike da bedeng dıma. Şeran hinki gale neçira xwe ya roje kırin. Piştre yeki ji wan got:

"Brano, ka ew mişkek me heyê, çıl zêrê wi yê zêr hene. Sibê sibê ku em derdıkevin neçirê, ew ji çıl zêrê xwe derdıxê ber derê şikefte, lı ber rojê datine. Wexta ku roj biçe avan, ew ji cardın zêrên xwe digre dıbe hundır."

Bı bihistına van gotınan tırsa Meheme kém bû û wi çaven xwe rınd vekirin û guhê xwe da ser gotına wan. Yeki dın ji usa got:

"Lı van rojana qıza padşê nexweş e, bı janeki giran ketiye. Telal dane bangkırin ku ki qıza wi xweş bıke, ji wi ra xeletek mezin heyê. Dermanê qıza padşê ji xwina seyê reş e. Seyê şıvanê ku pezê xwe lı pişta şikefte dıçêrine."

Meheme bı dil û can guhdari dıke. Ê dın dibê:

"Brano, ew herdu darê ku lı pêşiya mala padşê ne, dı nav wan herdu daran da xeznek heyê. Xezneke gelek giran.."

Şeran, demek şunda dest ji axaftine berdan, dı ciyê xwe da dirêjbün û ketin xeweke kûr.

Meheme, ji tıştê ku wi bihisti bün gelek dılxweş bû. Lı benda sibê ma. Şev gelek dirêj bû û dı ser ra bı zûtırkê ne dibori. Lı paşingê sibe bûtirêjên rojê deriyê şikefte ronak kırin. Şêr hışyarbün û derketin neçirê. Meheme xwe tevnedê. Demek şunda mişk xuya kır û zêrên xwe yek bı yek kışande ber rojê. Meheme ew hejmartın, gava kul çıl zêr tamam bün, xwe avête jêr. Mişk ji tırsan xwe avête aliki, Meheme zêr kom kırin, kire kisê xwe û ji wê derê dūr ket...

Meheme xwe lı seyê reş girt û meşıya. Lı pişt şikefte da dit ku pez dıçêre, şıvanek bilûra xwe lê dixê û seyê reş ji lı ber vezeliyê. Meheme ghişte wan û got:

"Me û xêr di, şıvano!"

Şıvan got:

"Xêr hati sılamet, bra, ser seran, ser çavan!"

Meheme got:

"Lolo pısmam, ez ku du zêr bıdime te, tu yi vi seyê reş bıdı min?" Şıvan got:

"Tu yi çı bıki seyê min?"

"Kuro ji te ra çı, tu du zêrê xwe bıstine."

Şıvan gayil bu. Meheme du zêr dane şıvan, se girt û kera xwe da stû, ew serjêkır, koda xwe tije xwin kır, xatirê xwe ji şıvan xwest û bı rêket. Ghişte bajêr, rast çû mala padşê. Got, "ezê hatime qıza te xweş kım." Padşê got:

"Lawê min, ewqas hekim û alem hatın ji derdê wê ra çare ne ditın. Tu yi çawa wê xweş bıki?"

Meheme got:

"Ezê wê xweş kım."

Padşa razi bu. Meheme girtın birin cem qızıke. Keçık dı nav livına da dirêj búbü. Dınaliyê û hışê wê lı ser ne bun. Meheme koda xwe derxist, xwina seyê reş bı qızıke ra kır. Demek şunda qızıke çavên xwe vekirin û hêdi hêdi dest bı axaftinê kır. Xeber dane padşê, gotın, keça te xweş bû. Padşê hat ku bı rasti ji keça wi rabûyê ser piyan. Padşê, gazi Meheme kır û got:

"Kurê min, ji tıştan tışt bıxvaze!"

Meheme got:

"Ez hewjê tıştêki ni nim."

Cıvinek çekirin, ev mesele nav xwe da xebardan û piştre çün ji Padşê ra usa gotın:

"Padşayê me, gotineke me heyê. Ewê ku vi lawıki keçık xweş kıriye, em dibên ku keçıkê bıdın wi. Padşa hinki da ber hev, piştre razi bû. Telalan lı çar aliyê bajêr bang kırin. Çıl roj û çıl şev def û zırnê lıxist, xelkê list, xwar û vexwar. Keçık lı Meheme mar kırin.

Çend roj pişti daweta wan, Meheme derket sükê, çend peya girt û ani. Dınnav peyan da herdu hevalên wi ku ji bajare xwe bı hevra derketibün, ew ji hebün.

Meheme ji wan peyan ra got, ewana lıxistin herdu dar ji pêşiya malê rakırın. Xezinek mezin ji ciyê wan derket. Bı çala ew kışandin hundır malê. Piştre, Meheme ew peya derxistin jor, xwarın da wan. Ji wan herdu hevalên xwe pırsi; got, "we ez naskırım?" Herduyan bı hevra gotın:

"Ez qurban, em ku da te naskım? Em ku zanın tu zavayê Padşê yi."

Meheme got:

"Lı min rınd binhêrin. Ez hevalê we me."

Meheme ku xwe da naskırım, herdu hevalên wi gelek fedi kırin. Ji wi pırsın:

"Hevalo, tu çawa bıyi xwediyê ewqas hebune u zavayê padşê?"

Meheme, pişti ku ji wan veqeti bû, çı hatı bû seri wi yek bı yek qalkır. Got hal û mesele ewa ewa.

Herdu hevalê wi, pişti nan xwarınê rabün, xatirê xwe ji wi xwestın û bı rêketin.

Çün ew şikeftê ditın. Xwe dı şikefte da veşartın. Demek şunda şer hatın. Yek ji wan got:

"Brano, binha beni adem tê..."

Yê dın gotin:

"Lolo bira, beni adem lı vıra çı digere?"

Brayê wan dom kır:

"Cara dın min ji we ra got, we bı min bawer nekır. Lê ew lı vıra bû, wi guhdariya me kır, piştre ji zêrê mişke me birin, çü seyê şıvan serjêkır û bı xwina wi qıza padşê xweş kır, pê zewici, xezne ji bı dest xist."

Ser vê xebardanê, herduyên dın gotın, "gotına te rast e!" Dest pê kırin, lı hemû kun û kuncikên şikefte gerıyan, ew herdu heval ditın, ew kerı kerı kırin û xwarın.

LÊ CANÊ

Lê can canê, lê canê!
Lê can canê, lê canê!
Lê can canê, lê canê!
Bûka mala giranê!

Teşt û beroş milanê,
Lê can canê, lê canê!
Teşt û beroş milanê,
Bûka mala giranê!

Çû ber ava gulanê,
Lê can canê, lê canê!
Çû ber ava gulanê,
Bûka mala giranê!

Reşo xasti ne danê,
Lê can canê, lê canê!
Reşo xasti ne danê,
Bûka mala giranê!

Dane lawê Rihanê,
Lê can canê, lê canê!
Dane lawê Rihanê,
Bûka mala giranê!

Canê hatbû ji der da,
Lê can canê, lê canê!
Canê hatbû ji der da,
Bûka mala giranê!

Xort tev rabûn ji ber da,
Lê can canê, lê canê!
Xort tev rabûn ji ber da,
Bûka mala giranê!

ÇUĞUR

Yıkılası Çuğur'da anam, bir akşam vakti
Celal Bayar gelmiş bize konuktur
Ekmeğimizi-tuzumuzu yemiyor, bize haince bakıyor
Korkarım ki bu zalim tüketsin soyumuzu

Vay vay, vay beyim vay
Birbirine bağladılar
Elimizi-kolumuzu

Tümümüzü, kadın-erkek, peşpeşe bağladılar
Toplayıp götürdüler Mazgirt geçidine
Ağır makinahıları karşımıza kurdular

Vay vay, vay kardeşim vay
Vurun bizi zalimler, bekletmeyin
Çocuklarımızın ödü koşturdu

Olan oldu, kardeşim
Fidan Hatun ağlayıp dövünüyor
Dersimin büyüğünü-küçüğünü tüm öldürdüler, diyor
Kendine acıma sen
Kalk, güzel kırsağını al, Dersimi dolaş
Dost ve yabancı, herkes gelip çürümüş cesetlere baksın

Vay vay, vay beyim vay
Arkadan süngülediler bizi
Çiğerlerimizi deldi geçti
Önden kurşun siktılar
Omuzlarımızdan fırlayıp gitti

Yirmidört saat beklettiler bizi orda
Zalimler içimizde pişirdi çiğerlerimizi
Öyle siktılar ki bize top ve mavzer mermilerini

Vay vay, vay beyim vay
Yaz güneşi altında
Çürüdü cesetlerimiz

Derleyen: Zilfi

* Bu türkü Dersim yöresinden derlenmiştir. Dersim olayı üstene söylenmiştir. Çuğur Dersim'de bir köydür.

ÇUXURE

Ondêra Çuxur a, lemın sona gavan o
Celal Bayar amo, emsu ma rê meyman o
Nan sola mâ nêweno, ma de xayın niadano
Vano zerê mı terseno, zalım az ma ra nêverdano

De way way, begê mı way
Dest û baziye ma
Zuvini ra girêday

Têdima girêdayme, ma cını û coamerdi
Kerdime tob berdime, verê Kertê Mazgerdi
Ardi ver ma axir makiney qurmis kerdi

De way way, birayê mı way
Vake zalım rew ma ra ne
Domonê ma vışıay

De biye biye, birayê mı biye
Bərbena dana ho ro, Fidan Xatunâ cınıye
Vana pil û qizê Dersimi qırkerdê
Tu ra ho ver mekuye
Urze mayine kimeta bîce Dersim ro bîfeteliye
El û qomo ala bêrê cendegê ke poyiyê

De way way, begê mı way
Pey ra sungi sana ma
Çigerunê ma de vejıay
Ver ra neybe ma ra
Qoluncunê ma ra peray

Ma uza vindarnayme vışt û çar saati
Zalımı ma zere de çigerê ma poti
Henı ke nay be ma ra top û qersunê polati

De way way, begê mı way
Tija ammoni ver ra
Cendegê ma poyay

Areker: Zilfi

* Ev stranji Aliye Dersim hatıye berhevkarın, lı ser buyera 1938'e hatıye gotın. Çuxur gundeki Dersim e.

ÇEND KILAMÊN KÜRDI

LI HEMBERÊ

MÊJOKAN

Çıyayê bilind ware me ye
Arû namûs barê me ye
Şoreşgeri karê me ye
Lı hemberê van mejokan

Em şoreşger dil çetel in
Bı xelkê xwe pır bawer in
Keç u lawik ref ref werin
Lı hembere van mejokan

Welat dixwin bı bextreşi
Bıciyin hev bı dilxweşi
Em bimeşın bı şoreşi
Lı hemberê van mejokan

BİNGOLE

Bingole, xweş bingole,
Eman, yeman!
Bingole, hezar gole,
Can, keuam can!

Mexele peze kole
Eman, yeman!
Le diçere bızına qole,
Can, keuam can!

Bingole, gol mezine
Eman, yeman!
Bingole, gol mezine,
Can, keuam can!

Je derket qeflek jine,
Eman, Yeman!
Çave mın qizika mezine,
Can, keuam can!

Bingole, gol piçuke,
Eman, yeman!
Bingole, gol piçuke,
Can, keuam can!

Je derket qeflek bûme,
Eman, yeman!
Çavê mın qizika pukuke,
Can, keuam can!

MILAZGIR

Milazgır, xweş Milazgır,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Werdekê gol xılaskır,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Milazgır bilind çıya,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Milazgır bilind çıya,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Mexele pezkoviya,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Welate cot zeriya,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Milazgır sere-jere,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!

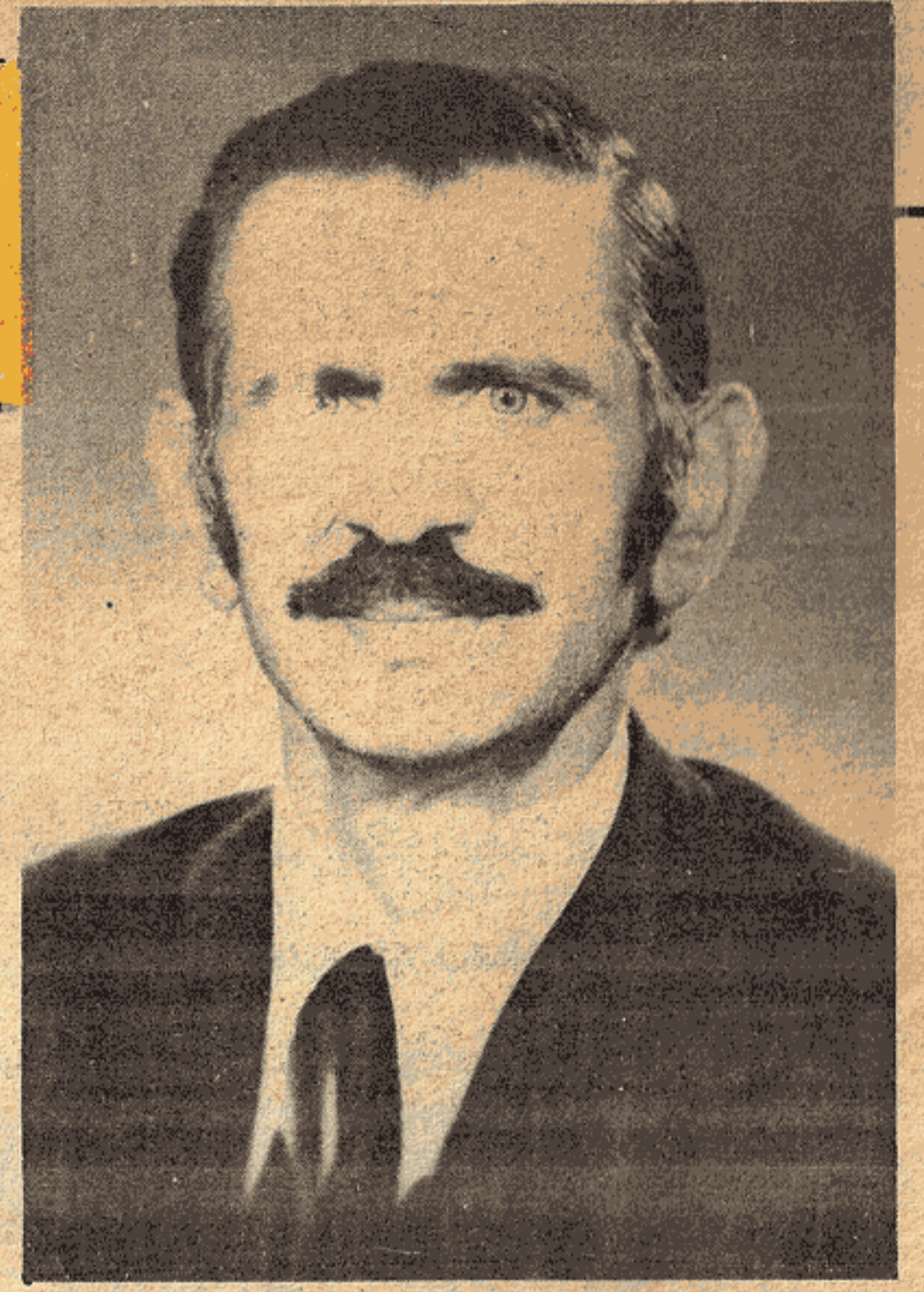
Milazgır sere jere,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Mexele peze nêre,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Welate jına be mîre,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Milazgır şane şine,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Milazgır şane şine,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Bınye da Noredine,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Fileyê xaç hebine,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

TÖB-DER GENEL BAŞKANI GAZİOĞLU ROJA WELAT'IN SORULARINI YANITLADI

Sayın Gültekin Gazioğlu,

Soru 1 – TÖB-DER'in düzenlediği Demokratik Eğitim Kurultayı (DEK) 4 Şubat'ta toplanmış olacaktır. Bu kurultayın, Türkiye'de demokratik eğitim için verilen mücadelede, eğitimin demokratikleştirilmesi yönünde gerek kamuoyu yaratılması, gerek bazı ileri adımlar atılması yönünde büyük önem taşıdığı kanısındayız. Bu kurultayda hangi sorunlar ele alınacaktır, bilgi verir misiniz?

Yanıt 1 – Sorunuz DEK'in amacını tam olarak içeriyor. DEK'e önem verdiğiniz belli, ön hazırlıklarınızı dikkatle izlediniz. İlk önce bu sıcak ilginizden ve dikkatinizden ötürü TÖB-DER adına teşekkür ederim.

DEK'te mevcut eğitim sistemi bilimsel bir eleştiriye tabi tutulacak. Eğitimin ve eğitim emekçilerinin tüm sorunları irdelenecek; çözüm yolları önerilecek. Konuların başlıcaları:

- İlk, orta, yüksek öğrenim sorunları
- Yaygın eğitim (yetişkinlerin) sorunları
- Kadınların, gençlerin, işçilerin eğitim sorunları
- Sömürgelerde, kapitalist ve sosyalist ülkelerde eğitim
- Ders kitapları, ders programları
- Öğretmen yetiştirme sorunu
- Eğitim emekçilerinin, özellikle köy öğretmenlerinin sorunları
- Sendikalaşma mücadelesinde somut mücadele yöntemleri
- Çalışanlar Kurultayına sunulacak önerilerin saptanması olarak özetlenebilir.

Soru 2 – Türkiye'de eğitim, doğal olarak egemen sınıfların isteklerine, çıkarlarına göre biçimlendirildi ve böyle yürütülüyor. Bu nedenle de hem ırkçı, şoven karakterde, hem de emekçi halk kitlelerinin çıkarlarına uygun bir sistem değil. Son MC iktidarı dönemin-

de ırkçılık ve şovenizm daha da pekiştirildi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz ve son MC iktidarı döneminde eğitim alanında yapılanları, eğitim emekçilerine karşı girişilen kıyımları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanıt 2 – Türkiyede eğitim, ötedenberi ırkçı, şoven ve asimilasyoncu bir karakterdedir. Küçük bir kaç azınlığın dışında kimseye kendi anadilinden eğitim, öğretim yaptırılmamıştır. Türkiye'de emperyalist ülkelerin dillerinden öğretim yapan sayısız okul vardır. Buna müsaade edilmiştir. Kültür emperyalizmine egemen güçler alabildiğine yol vermişlerdir. Tehlike görmemişlerdir bunda. Ancak ülkemizde yaşayan ve anadilleri Türkçe olmayan milyonlara, kendi anadili ile eğitim-öğretim yapma hakkını vermemişlerdir. Dil ve kültüre ambargo koymuşlar, bu konuda tabular yaratmışlardır. Altına imza attıkları uluslararası anlaşmaları hiçe sayarak, bunu yapmışlardır.

Türkiye'de kendi dilleri yasaklanan insanlar, dış ülkelerde bu haklarını özgürce kullanabilmekteler. Örneğin İsveç'e işçi olarak giden Kürtler, çocuklarına kendi dillerinden eğitim-öğretim yaptırabiliyorlar. İsveç de emperyalist kampta yer alan, burjuva demokrasininin egemen olduğu bir ülkedir. İsveç hükümeti buna müsaade ediyor. Yugoslavya'da Türkler, kendi dillerinden eğitim-öğretim yapabiliyor, kültürlerini özgürce geliştirebiliyorlar. Sovyetler Birliği'ni örnek vermek belki uç bir örnek olur.

Türkiye'de burjuvazinin diğer diller ve kültürler üzerindeki anti-demokratik baskıları, insan haklarına saygısızlığın, tahammülsüzlüğün kesin kanıtıdır. Ancak, demokratım diyen herkesin bu tür uygulamalara, dil ve kültür konusunda yaratılan tabulara karşı çıkması gerekir.

Biz, herşeyden önce eğitimciyiz. Anadili başka olan 7 yaşında bir çocuğun başa bir dilden eğitim-öğretime tabi tutulmasının taşıdığı sakıncaları iyi biliriz. Türkiye koşullarında, kendi dilinde okur-yazar olmasının bile çocuklarımız için taşıdığı güçlükleri biliriz. Üstelik başka bir dilden öğretime zorlamak, "senin okumanı-öğrenmeni istemiyorum" demekle

eşanlımlıdır. Herşeyi bir yana bırakalım bu yaklaşım, bu zorlama insanlıkla bağdaşmaz.

Kaldı ki, dil ve kültürün, insanların yeteneklerinin gelişmesinde, üretici güçlerin gelişimine katkısında önemi ortadadır.

MC, eğitimin ırkçı-şoven özünü daha da koyulaştırmıştır. Eğitimi faşistleştirme operasyonuna başlamıştır. Zaten geri olan ders kitapları, faşizmin resmi propaganda araçları haline dönüştürülmüştür. Eğitimin yönetim noktalarına faşist kadrolar yerleştirilmiş, öğretmen yetiştiren kurumlarda bu operasyonu öğretim kadrolarına kadar indirmiştir.

Özetle söylersek, faşizme kitle tabanı yaratmak için eğitim-öğretim hayatında büyük tahribatlar yapılmıştır.

Eğitim emekçilerine yapılanlar ise zulüm derecesine varmıştır. 26 ölü, yüzlerce yaralı, 5000'in çok üstünde kıyım ve sürgün, TÖB-DER'e olağanüstü baskılar. Sadece Genel Merkeze üç kez bombalı saldırı, iki kez kapatma.

Bu yapılanları, burjuvazinin Türkiye'de geleneksel baskıcılığını bilenler yadırgamazlar. Tekelci sermayenin faşist kanadının, emperyalist mihraklarla da işbirliği içinde, derinleşen bunalımları aşmada, gelişen demokratik hareketi boğmada bu tür yöntemlere dünyada çok başvurduğu görülmüştür.

Soru 3 – Sizce demokratik eğitim nasıl bir eğitimidir, özetle açıkla mısınız?

Yanıt 3 – Herkesin kendi anadilinden eğitim görebildiği, fırsat eşitliğinin sağlandığı, insanların yetenekleri doğrultusunda geliştirildiği, özgür tartışmanın olabildiği, öğretmen ve öğrencilerin yönetime katıldığı, emperyalist etkilerden arınmış, üretime ve işe dönük bir eğitim demokratik eğitimidir.

Soru 4 – Öyle sanıyoruz ki bu kurultay, varılan aşamaya uygun olarak, eğitim sorunlarını, kendisinden önceki "eğitim şuralarına" oranla daha ileri bir düzeyde ele alıp tartışacaktır. Bu konuda düşüncelerinizi açıkla mısınız?

Yanıt 4 – Doğrudur. Bir kere DEK'in Milli Eğitim Bakanlığı'nın topladığı güdümlü şuralarla, bir ilgi ve benzerliği yoktur.

Öyle sanıyoruz ki, TÖS'ün topladığı Devrimci Eğitim Şurasını da DEK aşacaktır. Başka türlü söyleyeceği inkar olur. Ancak gelecekte DEK'te aşılacaktır. İnancımız odur.

Not: Bu konuşma Demokratik Eğitim Kurultayı'ndan önce yapılmıştı.

ÖZGÜRLÜK YOLU YAYINLARI

SOSYAL EMPERYALİZM SORUNU Kemal Burkay	12.5 LIRA
MİLLİ MESELE ve DOĞU'DA FEODALİTE AŞİRET C.Aladağ	15. LIRA
KÜRTLER, Cilt 1 Bazil Nikitin	25. LIRA
ŞIVANE KURD (KÜRT ÇOBAN) Ereb Şemo	25. LIRA

KÜRTLER VE KÜRDİSTAN **12.5 LIRA**
İsmet Şerif Vanlı

KÜRTÇE GRAMER **12.5 LIRA**
Kamuran Bedirhan

ÖZGÜRLÜK YOLU CİLTLERİ

Birinci Cilt tükendi, 2., 3., 4. ciltler 100'er lira

KARKEREN HEMÜ WELATAN Ü GELEN BINDEST YEKBIN!

Sahibi: Mustafa AYDIN • Yazı İşleri Müdürü: FİKRET AKAY • Her ayın 1'inde ve 15'inde çıkar • YÖNETİM YERİ: Sumer Sokak, 12/2, Demirtepe - ANKARA • Abone şartları: Altı aylık 50, yıllık 100.TL. Dış ülkeler için iki katıdır •

Baskı: EMAS Matbaacılık ANKARA 1977

Xwedi : Mustafa AYDIN • Berpursiyar: FİKRET AKAY • Navnişan Sumer Sokak, 12/2 Demirtepe - ANKARA • Şertên abone: Bo 6 mehan 50, salî 100 lîraye Tîrkiye; bo wela:ên şerwavi du qat e •